

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3128

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Kraljevina Jugoslavija z 9 banovinami

Novo ime in nova upravna razdelitev naše države

Za našo državo je postal letošnji 3. oktober zgodovinski dan. Izpremenilo se je njeno ime in njen ustroj. Zdaj se imenuje **kraljevina Jugoslavija** in je razdeljena na devet banovin, ki se imenujejo: dravska banovina s sedežem v Ljubljani, savska s sedežem v Zagrebu, vrbaska s sedežem v Banjaluki, primorska s sedežem v Splitu, drinska s sedežem v Sarajevu, zetska s sedežem na Cetinju, dunavska s sedežem v Novem Sadu, moravska s sedežem v Nišu in vardarska s sedežem v Skoplju.

Naša dravska banovina, združena Slovenija, obsega del teritorija, ki ga razmejujejo kote 1344 (kjer seže južna meja sreza Čabar do državne meje), dalje državna meja napram Italiji, Avstriji in Madžarski do kraja, kjer pride državna meja na reko Muro (severovzhodno od Čakovca); od reke Mure gre meja do kote 1344 po vzhodnih, oziroma južnih mejah srezov Lendava, Ljutomer, Ptuj, Šmarje, Brežice, Krško, Novo mesto, Kočevje in Čabar, obsegajoč obenem vse te srece.

Po številu prebivalstva bodo posamezne banovine imele približno: savska 2.320.000 prebivalcev, dunavska 2.100.000, vardarska 1.405.000, drinska 1.400.000, moravska 1.200.000, dravska 1.040.000, vrbaska 850.000, primorska 800.000 in zetska 740.000 prebivalcev.

Po površinah bodo posamezne banovine velike po naslednjem redu: vardarska 39.566 kvadratnih kilometrov, savska 36.897, zetska 32.322, drinska 29.279, dunavska 28.160, moravska 29.721, vrbaska 20.558, primorska 19.417 in dravska 15.936 kvadratnih kilometrov.

Razen deveterih banovih tvorijo mesta Beograd, Zemun in Pančevo samostojno upravno celoto pod imenom: uprava mesta Beograda kot prestolnice.

Na čelu vsake banovine stoji ban, ki zastopa kraljevsko vladu v banovini. Ban je izven skupin in kategorij, določenih z zakonom o uradnikih. V zakonu je izvedeno načelo dekoncentracije politično upravne oblasti. Ban izvršuje posle svoje zakonite pristojnosti samostojno in po svoji odgovornosti. Njemu so podrejeni vsi uradi in organi splošne uprave v banovini. Ban izvršuje nadzorstvo nad samoupravo in skoro nad vsemi zadevami javnega življenja.

Kakšne so bile smernice nove razdelitve? Posamezne banovine se nazivajo po najznačilnejših rekah, ki tečejo skozi njihova ozemlja, in sicer zaradi tega, ker so ti nazivi po rekah danes že udomačeni, in ker so že davno v uporabi pri vojaški teritorialni razdelitvi. Pri določevanju mej novih banovin se je predvsem upoštevala potreba, da imajo biti te meje prirodne, to se pravi, da naj gredo po gorskih grebenih in vzdolž velikih rek. Razen tega se je upoštevala potreba, da se izkoristijo komunikacije in naravna pota posameznih krajev s posameznimi središči, h katerim prirodno gravitirajo. Nadalje se je upoštevala potreba, da so posamezne banovine tako velike, da bodo kot gospodarske celote popolnoma sposobne za življenje in končno tudi to, da

bo nova razdelitev popolnoma odgovarjala potrebam državne administracije. Tako na primer je srez Črnomelj prideljen savski banovini, ker je prirodno navezan na Karlovec, ki je istotako pripadel savski banovini. Srez Čabar, ki je po svojih zvezah navezan na sever, pa je pripadel dravski banovini. Medjimurje je po svojih zvezah navezano na Varaždin in na Zagreb ter je zato dodeljeno savski banovini. Prekmurje, ki je močnejše vezano na Ptuj, pa je prideljeno dravski banovini.

Namen nove razdelitve v državi in smernice za bodoče upravno delovanje je najtehtneje označil na zgodovinski seji vlade dne 3. oktobra sam ministrski predsednik general Peter Živković, ki je ministre nagovoril takole:

«Gospodje ministri! Sedaj po 9 mesecih od zgodovinskega januarskega manifesta, s katerim je bilo proglašeno, da je država nad vse, je mogoče izvesti razdelitev države na oblasti na podlagi najbolj objektivnih kriterijev in sicer tako, da bo razdelitev za narod najbolj koristna in da bo obenem čim manj obremenjevala državne finance in proračun, z drugimi besedami narodno gospodarstvo. Naša država, ki je bila razdeljena na 33 oblasti, bo v bodoče razdeljena na 9 oblasti, ki se bodo imenovala banovine. S to razdelitvijo se bo centralna uprava razbremenila, a administracija bo organizirana na enostavnejši in smotnejši podlagi. S prenosom mnogih važnih poslov od centrale se bo omogočilo hitrejše odpravljanje mnogih poslov, ki so doslej zaradi dosedanje ureditve zaostajali.

Pri določitvi mej novih oblasti je bilo v prvi vrsti merodajno stremenje, naj bodo te nove meje čim bolj prirodne, kakor tudi stremenje,

da bi se ustvarile čim bolj prirodne prometne in gospodarske zveze posameznih krajev z njihovimi upravnimi središči. Končno je šlo stremenje za tem, da se nova razdelitev po možnosti prilagodi potrebam ostale administracije.

Da bi se nova porazdelitev izvršila čim hitreje in čim lažje, so bile obdržane dosedanje meje posameznih srezov, ker so te meje ustaljene in splošno znane. Zato so bili posameznim oblastem prideljeni celotni srez. Izjema je bila narejena le tam, kjer je bilo to neobhodno potrebno, da so se dosegle prirodne meje.

Gg. ministri! Pri tej priliki se je neizbežno pojavila potreba, da se tudi v službenem naslovu naše kraljevine očituje polno državno in narodno edinstvo. Zato se bo naša kraljevina v bodoče imenovala Jugoslavija. To ime izraža ne le polno državno in narodno edinstvo, temveč predočuje simbolično tudi idejo popolne ravnopravnosti, enakosti in bratstva nas Slovanov na jugu, Srbov, Hrvatov in Slovencev. S to razdelitvijo smo ustvarili vse pogoje, da se naš narod v notranji harmoniji nacionalnega edinstva lahko ves posveti kulturnemu in gospodarskemu ojačenju in kot tak podpre mednarodno zajednico kot stalno zanesljiv element mednarodnega miru.»

Nova preureditev države in njeno novo ime, ki je pravo zmagovalje ideje narodnega in državnega edinstva, je vzbudila med prebivalstvom veliko zadovoljstvo. Kralju in predsedniku vlade prihajajo neštete pozdravne brzojavke. Želeč svoji domovini pod modrim vladanjem kralja Aleksandra vso srečo in blagoslovljen razvoj v bodočnosti, vzklikamo tudi mi: «Živela kraljevina Jugoslavija!»

Krasno slavlje narodnega delavstva v Kranju

V nedeljo se je v Kranju vršil kongres Narodne strokovne zveze, ki se je razvil v krasno slavlje zavednega slovenskega narodnega delavstva. Za sprejem številnih gostov se je staroslavna gorenjska prestolnica odela praznično. Vse mesto je bilo v zastavah, a meščanstvo se je vsestransko prizadevalo, da zbrani množici povodom velike manifestacije na viden način pokaže svoje simpatije in gostoljubje. Oficijski delegati posameznih podružnic širom Slovenije so z izvršilnim odborom vred prišli v Kranj že v soboto popoldne. Ob 17. se je v Narodnem domu vršilo zborovanje delegatov, ki ga je vodil predsednik Juvan. Podana so bila izčrpa poročila o delovanju NSZ in ustvarjeni tehtni sklepi za delovanje v bodoče. Zvečer se je pri «Jelenu» vršil banket, ki je potekel prav živahno.

K glavnemu sprejemu gostov in udeležencev se je v nedeljo dopoldne zbralo na kranjskem kolodvoru številno občinstvo. Sprevod, ki se je razvil izpred kolodvora v mesto, je bil naravnost

impozanten. Na čelu konjenik z veliko državno trobojnico, za njim skupina še 13 konjenikov, nato številni kolesarji na okrašenih kolesih, godba ljubljanske Sloge, zastavonoši z Jesenic in Ptuja, nato skupina članov izvršilnega odbora, delegati iz Splita ter zastopnik podpornih organizacij na Westfalskem, Holandskem in Belgiji g. Bolha, za njimi pa dolga vrsta delegatov in gostov. Sprevod se je ustavil pred mestno hišo, kjer je ob živahnih ovacijah meščanstva pozdravil narodno delavstvo župan Pirc, ki je na iskren način tolmačil radost Kranja, da sprejema v svojo sredo narodne delavce povodom jubilejnega kongresa narodne strokovne zveze. Njegovemu vzkliku na čast viteškemu jugoslovenskemu kralju Aleksandru se je z navdušenjem pridružila tisočgla-va množica, nakar se je za županov pozdrav kratko in toplo zahvalil predsednik Juvan. Sprevod je nato krenil pred Narodni dom.

Kmalu po 10. uri je bila prostorna dvorana nabito polna in so mnogi morali ostati pred široko

odprtimi vrati. Kongres je otvoril predsednik NSZ Juvan, ki je predvsem toplo pozdravil delegate in predstavnike, zastopnika sreskega poglavarja Deva, ljubljanskega župana dr. Puca, kranjskega župana Pirca in bivšega ministra dr. Alberta Kramerja. V svojem govoru je g. Juvan izvajal:

«Narodno delavstvo se je zbralo v Kranju, ker se zaveda, da bo tu sprejeto, kakor doma, saj ima tu stotine tovarišev. Obenem je bila želja vodstva NSZ, da pokaže slovenskemu delavcu lepoto gorenjske zemlje in močni industrijski razvoj njene metropole. Velik je današnji praznik, ko manifestira delavstvo z narodom za edinstveno narodno državo in istočasno za svoje pravice. Danes prvič zborujemo v nedeljivi državi Jugoslaviji. Pozdravljamo zgodovinski čin 3. oktobra in izražamo kralju globoko vdanost in zahvalo za simpatije napram delavstvu. Naše delavstvo si pridobiva naklonjenost povsod. Uverjen sem, da bomo prihodnji manifestirali na kongresu edinstvene narodno-strokovne zveze za vso Jugoslavijo. Danes polagamo račune o svojem delu, ki je bilo v preteklem letu zelo uspešno. Dokazali smo, da je NSZ za konstruktivno delovanje v državi. Nam je narodnost ideal, s katerim bomo dvignili delavca v poštenem prizadevanju za svoje pravice. Izražamo vse svoje zaupanje domovini in če se nam to očita kot greh, izjavljam, da smo na ta greh ponosni. Naj živi enotna fronta nacionalnega proletarijata v Jugoslaviji!»

S posebno toplimi besedami se je predsednik tekom svojega govora spomnil smrti narodnega voditelja ministra n. r. dr. Gregorja Žerjave, nadalje prvoboritelja NSZ Bufona iz Trsta in češkega tovariša Buřivala, ki so jim zborovalci s hvaležnostjo trikrat zaklicali «Slava!»

Zbor so nato pozdravili ljubljanski župan dr. Puc, kranjski župan Pirc in minister n. r. dr. Kramer, ki je posebno povdarjal, da se današnji kongres vrši v zgodovinskem trenutku neposredno po tem, ko je naš kralj dal državi ime, ki smo ga vedno želeli. To ime je ne samo izraz skupnosti, ampak tudi popolne medsebojne enakopravnosti in solidarnosti socialnih in ekonomskih interesov, kjer smo poklicani sodelovati vsi. — Nadalje so pozdravili zbor gg. Ante Kliskič v imenu nacionalne delavske organizacije iz Splita, Drago Kosem za Delavsko zbornico, Janko Sa-

jovic za Sokolstvo, Pavel Bolha za delavske narodne organizacije v tujini na severu, Juh za UJNZB, Zemljič za Zvezo zasebnih nameščencev in dr. Dolar za CMD. Po pozdravnih in zahvalnih besedah zastopnika domače podružnice g. Derčarja sta dve tovarišici izročili gg. Juvanu in Kliskiču krasne šopke s trakovi v narodnih barvah.

Sledila sta referata ravnatelja OUZD dr. Jože Bohinjca o starostnem in brezposelnem zavarovanju ter tov. Ivana Tavčarja o položaju in zahtevah delavstva. Kakor obe izčrpni poročili so bile soglasno sprejete tudi resolucije, nakar je bil kongres s popolnim uspehom zaključen. Po skupnem kosilu delegatov se je popoldne v Narodnem domu ob neumornem sviranju «Sloge» razvila živahna ljudska veselica. Dan je bil krasen in je gotovo vsakega udeleženca oplodil s poglobljenim zaupanjem v uspeh poštene borbe za delavske pravice.

Po uveljavljenju delavskih konvencij med Jugoslavijo in Nemčijo

Zgodovina dolgoletnega boja za doseglo važnih pogodb. — Veliki dobrotniki naših izseljencev

Zadnjič smo na uvodnem mestu poročali, da so bile dne 30. septembra v ministrstvu za zunanje zadeve na svečan način izmenjane ratifikacijske listine konvencije o socialnem zavarovanju, ki je bila sklenjena med našo državo in Nemčijo 15. decembra 1928. v Berlinu. To dejstvo pomeni velik uspeh na polju socialnega skrbstva za naše westfalske izseljence, zato je ob tem mejniku umestno, da se spomnimo tudi onih neumornih činiteljev, ki so dolga leta posvečali vse svoje sile izboljšanju socialnega položaja naših izseljencev, predvsem pa realizacije konvencije o socialnem zavarovanju.

Po prevratu in ustvaritvi jugoslovenske države je pričelo med našimi westfalskimi izseljenci-rudarji živahno organizatorično gibanje. Njihova nacionalna zavest se je dvignila, zavedali pa so se tudi važne čimbenice, da je organizacija vse in da jim morejo le trdne in složne organizacije prinesiti izboljšanje socialnega položaja. Državno in narodno edinstvo, pospeševanje socialne in kulturne blaginje rudarjev-izseljencev je bil program vseh onih društev, majhnih osnovnih celic, ki so se kot Jugoslovenska delavska podporni društva kaj brzo porajala v življenje in našla leta 1922. svojo kulminacijo v Zvezi jugoslovenskih podpornih društev v Nemčiji.

Zveza je s svojo energično inicijativo in neumorno delavnostjo kmalu zadobila velik vpliv na reguliranje izseljeniške politike i v domovini i

v inozemstvu. Duša vsega organizatoričnega gibanja pa je postal g. Pavel Bolha, ki je mnoga leta kot preprost rudar preživel v jami, videl in občutil težko trpljenje rudarja, posvetil ves svoj prosti čas temeljiti samoizobrazbi ter se uveljavil končno kot vodja vsega organizatoričnega gibanja in kot vnet, nesebičen in požrtvovalen borec za socialne pravice westfalskih rudarjev. Reciprocitetna pogodba glede socialnega zavarovanja med Nemčijo in Jugoslavijo — ta zahteva je postala že leta 1022. geslo vseh prizadevanj in stremeljenj Zveze kot centralne organizacije.

Bistveni pomen take reciprocitetne pogodbe je v tem, da dobivajo rentniki, ki so si pridobili pravico do uživanja raznih rent po nemških zakonih, svoje rente tudi, če se preselijo v domovino. Psihološko dejstvo je, da na stara leta pač vsakega človeka vleče v svojo domovino, in tako se je tudi iz Westfalskega vračalo v domovino leto za letom mnogo ostarelih rudarjev, katerih telesne sile so izčrpali nemški rudniki, v domovino pa niso prejimali nikakih rent. Zato je pač umljivo ogromno število pretresljivih pisem teh rentnikov, ki jih je dan na dan prejemale centralna pisarna Zveze in ki so vsa izzvenela v obupen klic: «Dajte nam rente, da bomo mogli živeti!»

Leta 1922. je Zveza prvič naslovila utemeljeno prošnjo na merodajne činitelje v Beogradu, da se čimprej sklene konvencija o socialnem zavarovanju med obema državama, a prošnja je ostala

Anton Stražar:

Francoska ljubica

Povest izza francoskih časov.

(Konec.)

«Tega poštenega možaka ne bom nikdar pozabil. Škoda, da niso vsi taki v vaši deželi. Če bi bili, bi ne bilo treba nas, žandarjev.»

Ranjenca, ki so ju tudi spremljali žandarmi, sta bolešno stokala. Eden je bil ranjen v desno roko, a njegov tovariš v nogo. Ta je hodil z veliko težavo dalje.

Pri znamenju, že blizu velike ceste, se je od bolečin sesedel rokovenjač, ki je bil ranjen v nogo. Obvezali so obadva, a nato zopet vzeli pot pod noge.

Ko so nadaljevali hojo, se je nehote uzrl nazaj Peter proti znamenju, kjer je bil na lesenem križu pribit odrašenik, a poleg njega na vsaki strani po en razbojnik.

Slučajno se je isti hip kakor Peter uzrla nazaj tudi Marjanica in menila:

«Peter, kajne, da se še spominjaš, ko smo bili še otroci, pa smo tod okrog pasli živino. Ti si bil tudi poštenih staršev sin, a kam si sedaj zašel! Še imaš čas, skesaj se svojih hudobij, ako hočeš priti v nebesa. Saj jih je dosegel tudi desni razbojnik!»

Peter pa je le vzdihnil in molčal.

Marjanca je torej hitela proti domu in mislila na svojega ljubljence, s katerim je to popoldne bila vsa srečna. Vse to je premišljevala in še marsikaj drugega yeselega. Kdo bi ji zameril! Kar naenkrat pa so se znašli pri njej odurni moža-

karji. Od strahu in groze je kriknila, ko je med napadalci ugledala tudi Grmarjevega Petra.

«No, no, le nikar se me tako ne boj ti, francoska ljubica! Ker me nisi hotela iz prijaznosti in nočeš biti kmečka, boš pa rokovenjaška gospodinja!» tako je govoril Peter.

Nič ni pomagalo Marjani, da je jokala in prosila, naj jo pustijo domov. Ž njimi je morala po stranskih stezah, skozi grmovje in gozd. Peter je posmehljivo nadaljeval:

«Marjana, kaj se braniš iti z menoj in siliš domov? Kaj, ali menda nismo Kranjci ljudje? Kaj ne, Francoz, ti je znal bolje govoriti, ta prekleti pritepenec!...»

Dekle ni moglo molčati, resno mu je odgovorila:

«So Kranjci ljudje, ali taki, kakor si ti, so malovredni, da veš! Vem pa tudi, čemu sovražiš Francoze. A ne sovražijo jih vsi naši ljudje, to tudi veš, katerim so Francozje trn v peti: vsem goljufom, tatovcem in podobnim. To ti tudi povem: Raje sem mrtva, kakor da bi bila tvoja žena!»

«To bomo že še videli!» odgovori Peter pikro.

«Ne bodi tako ošabno, dekle, saj pri nas ne boš živela tako slabo; juho nam boš kuhala pa meso pekla!» je mirneje izpregovoril neki Petrov tovariš, oduren bradat možakar.

Dalje so hodili po gozdnatih poteh bolj molče, le sami med seboj so govorili, a Marjanca je morala hoditi v sredini.

Prišli so tako na malo tratino vrhu hribovja. Krenili so proti mali leseni koči in vstopili.

Ob svitu ognja in leščerbe je Marjana ugledala dve babnici, ki sta se ukvarjali s kuho, a

poleg njiju je bil tudi starejši dedec, ki je rezal z velikim nožem ogromne kose mesa.

Odurni ženski sta se kajpak začeli takoj z vso prikupljivostjo sukati okrog Marjanice; prva ji je ponujala juho, a druga meso. Kajpak se ni Marjanca dotaknila nobene ponudene jedi.

Dedec, ki je rezal meso je zaničljivo, spregovoril:

«Pustita jo v miru, saj morata vedeti, da so vse neveste bolj ošabne.

Se bo že še privadila nas in našega življenja ta golobička, ha-ha!»

Vsi so se zasmejali tem besedam. Marjanca pa je z nevoljo odgovorila:

«Vašega življenja se jaz ne bom nikdar privadila, pa tudi vas ne, ker ste preodurni in presirovi.»

Možakarji se niso nato dosti več zmenili za Marjano, temveč so se začeli gostiti z jedjo, ki so jo tudi pridno zalivali z ukradenim vinom.

Po izdatni večerji so možakarji pospali, le eden je slonel pri vratih za čuvaja, pa še ta je pomalem dremal...

Tudi Marjanco je posilil spanec; a komaj je nekoliko zadremala, jo je zbudilo kričanje in vpitje. Ko se je jedva zdobra zdramila, ji je bil že jasen ves položaj. Videla je pred sabo svoje rešitelje! Tisti, ki so jo prej ugrabili, so bili komaj po preteku par ur že ujetniki!... Prevzeta od nepričakovane rešitve in sreče je skočila kar k svojemu ljubljenu Ludoviku! Zunaj na tratini pa jo je čakalo novo veselje; sešla se je s svojim očetom in starim znancom Drobežem!

V tej zmešnjavi sta se izgubili neznano kam obe odurni ženski, ki sta kuhali, in pa dedec, ki je rezal meso in točil pozneje vino.

brez odmeva. Leta 1923. je predsednik Zveze g. Bolha g. ministru socialne politike dr. Pelešu osebno predložil utemeljeno spomenico glede konvencije ter mu izčrpno pojasnil nujnost in pomembnost sklenitve take konvencije. Zadeva pa se je zopet zavlekla, dokler se ni leta 1925. takratni minister za šume in rude dr. Gregor Žerjav z vso svojo ogromno energijo, mravljično marljivostjo in globoko ljubeznijo zavzel za življenjska vprašanja westfalskih rudarjev. Tu je potrebno še posebej naglasiti, da je sklenitev konvencije v velik meri tudi zaslug pokojnega dr. Žerjava, ki je bil leta in leta neumoren zaščitnik naših westfalskih rudarjev in si je tako postavil v njihovih hvaležnih srcih trajen spomenik. Leta 1926. je bil g. Bolha sprejet od takratnega ministra za zunanje zadeve dr. Ninčiča ter je predložil tudi njemu težnje in želje westfalskih izseljencev. Istočasno pa se je z veliko vnemo lotil vprašanja sklenitve konvencije naš konzulat v Düsseldorfu z inicijativnim in energičnim generalnim konzulom dr. Bodijem na čelu.

Po prizadevanju vseh navedenih činiteljev je končno ministrstvo zunanjih del zahtevalo od konzulata v Düsseldorfu, da predloži potrebni statistični material za sklenitev konvencije. Konzulat in Zveza sta nato od nemške «Knappschaftszentrale» v Bohumu pribavila izčrpen material, ki se je dostavil ministrstvu v Beogradu ter je služil kot trdna podlaga za sklenitev konvencije. Novembra meseca 1928. je vprašanje dozorelo in v Berlin se je napotila posebna delegacija pod vodstvom dr. Gosarja, ki je 15. decembra sklenila konvencijo.

Tako je bilo potrebnih 6 let trudapolnih prizadevanj, da se je rešilo pomembno eksistenčno vprašanje naših westfalskih rudarjev, in Zveza jugoslovenskih podpornih društev v Nemčiji more po vsej pravici označiti kot krono svojega dosedanjega dela za westfalske izseljence sklenitev te konvencije.

Pri tem pa je treba še omeniti, da je Zveza vsa ta leta, ko še ni bilo konvencij o socialnem zavarovanju, po svojih predstavnikih z vso vnemo delovala na zboljšanje socialnega položaja westfalskih izseljencev. Radi pomanjkanja recipročne konvencije naši rudarji niso bili deležni dobrot iz naslova «Ruhrentschädigung», ki so jih prejeli drugi za časa inflacije kot draginjske

doklade k svojim mezdami in ravnotako tudi niso uživali brezposelne podpore. Vendar se je neumornim prizadevanjem Zveze posrečilo doseči mnogo podpor za brezposelne rudarje ob takozvanih «Wohlfahrtsfondov», osebne intervencije predstavnikov Zveze pri westfalskem deželnem predsedniku v Münsteru so rodile velik uspeh, da je zakon za brezposelne podpore z dne 1. oktobra 1926. naklonil podpore tudi našim rudarjem, četudi še ni bila sklenjena konvencija.

Nadalje je na pobudo Zveze Jugoslovenska Matica l. 1923. aranžirala v domovini «Dinarski dan», katerega dohodki so se skupno z vsoto 250.000 Din, ki jo je naklonil takratni minister socialne politike dr. Peleš, porabili za podpore brezposelnih westfalskih rudarjev, odnosno za njih repatriacijo ter izselitev v druge dežele. Ravno tedaj je namreč predsednik Zveze g. Bolha navezal stike s francosko družbo «Comité d'immigration des ouvriers industriels et agricoles», ki je iskala delovnih sil za francoske rudnike, in takoj opozoril merodajne kroge v domovini na možnost zaposlitve slovenskih brezposelnih rudarjev v Franciji. Ta opozoritev je bila posebno dobrodošla početkom l. 1926., ko je Trboveljska premogokopna družba reducirala na tisoče rudarjev, ki so z obupom zrlji v svojo bodočnost. Tu je priskočila na pomoč tudi Delavska zbornica, poslala posebno delegacijo v francoske rudnike, da prouči tamkajšnje delovne pogoje in prilike, in je nato našla za vse brezposelne rudarje dovolj zaposlitve v Franciji. Tudi v tem je uspeh, saj je gotovo za brezposelnega človeka bolje, ako mu poiščeš dela, kakor pa da mu pridiguješ, naj se ne izseljuje, a mu ne odgovoriš istočasno kako in kje dobi zaposlitev v domovini.

Iz vseh teh izvajanj je razvidno, kako važno vlogo igra Zveza jugoslovenskih podpornih društev v Nemčiji v vseh vprašanjih socialnega skrbstva za naše rudarje-izseljence. Zato je pač dolžnost vseh merodajnih činiteljev in vse javnosti, da njeno veliko delo upoštevajo in ga gmotno in moralno podpirajo. V Ljubljani se je že osnoval Narodni izseljeniški odbor, kot nekaj vrhovni organ za pospeševanje socialnih in kulturnih ciljev naših izseljencev, pa bo podana tako vsej javnosti lepa prilika, da naredi ali žrtvuje

vsaj nekaj za one svoje brate v tujini, ki jim domovina ni mogla nuditi življenjskega kruha, a jih družita z njo ista kri in isto srce.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

KISANJE ZELENE KRME V JESEN

Jeseni ostajajo na kmetiji razna krmila, ki jih ni več mogoče posušiti niti porabiti za svežo krmo. Najbolje storimo, da taka krmila v jamah kisamo in porabimo za klajo v zimskem času. Pri nas je tako spravljjanje posebno važno, ker trpimo redno zaradi pomanjkanja krme, zlasti proti koncu zime, in ker je tako okisana krma prav dobra za molzno goved in za prašiče.

V jamah kaže kisati sledeča krmila: zadnjo košnjo detelje (strnišnice) in otave (vnuke), zeleno koruzo, pesno listje, repno cimo, zeljno perje itd. Kisamo jih pa na ta način, da jih v jame trdno stlačimo in pokrijemo z zemljo, da nima zrak pristopa.

Jamo za kisanje krme je napraviti na priličnem prostoru blizu hleva. Izkopljemo jo en meter globoko in po potrebi dolgo. Dno jame bodi en meter (tudi več) široko, zgoraj pa mora biti širša, poldrug meter (tudi več), da jo je lažje polniti in krmo trdno stiskati. Če je zemlja težka (ilovnata), ni treba ob straneh jame nobenih desk, sicer je pa dobro, če jo obložimo ob straneh z deskami, da je vse delo bolj snažno in da ostane krma bolj čista. Na vsak način morajo biti stranice jame dobro zadelane in izpolnjene, na kar je posebno gledati, če je zemlja bolj lahka in se rada ruši. Če se poprimemo rednega kisanja krme, se priporoča, da napravimo cementne jame, ki jih potem stalno rabimo.

Prav je, da zelena krmila zrežemo (razsekamo) in potem plastoma trdno stlačimo do vrha; tega napravimo v podobni kupa, strehi podobno. Nato pokrijemo kup dobro z zemljo, najmanj pol metra na debelo. Kup mora biti naokrog dobro zadelan, da ne more zrak blizu. Če zemlja pozneje razpoka, je treba nastale razpoke zadelati. Če bi tega ne storili, bi nam krma ob strani plesnila in gnila. Glavno je pri tem delu, da je krma

Te burne doživljaje je pripovedovala Marjanca v domači hiši to noč, ko so žardarmi privedli ujete rokovnjače in jih skrbno zaprli pri Zajcu, kjer so čakali dneva, da jih odvedejo dalje.

Zarana v torek so odšli orožniki z ujetniki naprej. K Petru se je prišla posloviti še njegova teta. Oj, kako je jokala! Peter pa ji je samo otožno rekel:

«Teta, kar vodit evi grunt. Ako me ne bo več nazaj, naj pripade grunt mojemu bratrancu, — a zame dajte za kako sveto mašo!»

Ob skrbnem spremstvu so nato odpeljali ujetnika...

VII.

«Marjanca, ne jokaj in ne ženi si tega preveč k srcu... Ludovik ti je bil vedno zvest, upam, da te ne bo pozabil! Vojni časi so hudi časi...»

Po teh burnih dogodkih sta potekali dve leti. Koliko sprememb so pač doživeli Zajčevi in vsi drugi v tem kratkem razdobju.

Izmed ujetih rokovnjačev, Petrovih pajdašev, so bili trije po strogih francoskih postavah obešeni, a Peter in še eden sta umrla v preiskovalnem zaporu še pred sodbo, — ki bi gotovo tudi za nju ne bila milejša.

Prebrisanemu beraču Petršiljčku pa se je vendar posrečilo, da je bil po nekaj mesecih zopora znova na svobodi. Znal se je pač dobro izgovarjati. Ker tudi niso imeli očitnih dokazov zoper njega o posebnih hudodelstvih, je bil izpuščen. Toda po črnograbniški soteski in po moravski dolini in hribih ni dosti več hodil; le redkoma ga je še kdo videl.

Največje izpremembe, nikakor ne ravno vse, pa je doživljala Zajčeva Marjanca. Kar nepričakovano se je izvedelo, da bo mogočni cesar Napoleon šel z velikansko vojsko nad Ruse, da mu bo nato pokorna vsa Evropa. Nehote je postala Marjanca zelo, zelo nemirna; kaj, če bo tudi njen Ludovik moral tja gori?!

Slutnje je niso varale.

Lepega popoldne je bilo. Marjanca je plela v prosu, ko pride do nje Matevže. Zelo resen je bil, prav zelo resen. Dekle je takoj vedelo, da se mora dogajati kaj posebnega.

«Marjanca, pojdi tu sem v hruškino senco, ti moram več stvari povedati!»

Dekle je pustilo delo, prisledla k Matevžetu in si v blagodejni senci s predpasnikom otiralo pot s čela.

«Marjanca, nisem si kdaj mislil, da bom ravno jaz tisti, ki ti bom moral prinašati tako neprijetne novice. Pa kaj bi dalje iskal ovinkov: Od Ludovika ti prinašam pozdrave — za slovo...! Vedi, tudi njega kličejo na vojno zoper Ruse...»

Matevže je izvlekel izza pasa mal zavitek, ga odmotal in govoril dalje:

«Dal je meni 500 frankov, tvoji so! Nikdar te ne bo pozabil! Veš, jokal se je kakor otrok. Rekli mi je: Sam bi se šel posloviti k njej, a prehudo mi je pri srcu... Sedaj, ko ti to govorim, je Ludovik že z drugimi vred odšel iz Lukovice...»

Nesrečno dekle je začelo ihteti, da bi se je usmili trdo kamenje. Tudi Matevžetu je bilo hudo. Tolažil jo je:

«Marjanca, ne jokaj in ne ženi si tega preveč k srcu... Ludovik ti je bil vedno zvest; upam, da te ne bo pozabil! Vojni časi so hudi časi...»

«Vam je to lahko govoriti, tudi meni bi ne bilo tako hudo — če ne bi pričakovala nekaj... O, moj Bog ti! Kako me bodo zasramovali ljudje in se mi posmehovali; govorili mi bodo, da sem mati brez blagoslova...»

Matevže je tolažil in bodril nesrečno dekle, pa vse skupaj ni nič izdalo.

Ko je odhajal, ji je še govoril:

«Marjanca vse pride, vse mine. Za solncem vedno deži, a za dežjem se vedno lepo vreme st'ri; Bodi potolažena. Z bogom!»

Matevže je odhajal. Dekle pa tudi ni več šlo tistega popoldne na delo. Vrnila se je domov, se zaprla v svojo kamrico in prejkola skoraj vso noč...

*

Ko so tisto jesen spravljali zadnje poljske pridelke z njiv, korenje in repo, je postala Zajčeva Marjanca mati. Prav ljubeznivega in krepkega sinčka je morala pestovati in oskrbovati.

Vselej, kadar ga je hranila, je prikrito jokala in mu govorila:

«Ljubček moj, oh, kje je le ubogi atek tvoj!»

V resnici ni zastoj tako vzdihovala. Bilo je še tiste čase v eno roko dobro, da so se novice zelo počasi izvedele. Šele čez več mesecev so začeli prinašati razni vozniki in popotniki te in one govorce o veliki vojni.

Prve novice, ki so jih izvedeli tudi v Št. Ožbald, so se glasile, da so Francozje že sredi velike Rusije in da morajo Rusi še vedno bežati pred njimi.

A za temi novicami so prišle drugačne: Da so bili Francozje strašansko tepeni in da kar cepajo od mraza kakor muhe v jeseni...

trdno stlačena (najbolje z živinčetom) in dobro pokrita.

Za male množine krmil lahko napraviš tudi okroglo jamo v podobi velike kadi. Saj je vse delo slično kisanju zelja ali repe.

V jami stlačena krma začne kipeti (vreti) s pomočjo mlečno kislinskih glivic in se na ta način okisa. V šestih tednih je že dobro za pokladanje. Načeti jo je od kraja in vsak dan le toliko odvzeti iz jame, kolikor je potrebujemo za dnevno pokladanje. S pokladanjem je pričetki po malem, da se ji želodec polagoma privadi. Že drugi dan jo živina rada žre. Prašičem pa takoj diši. Molzni govedi jo mešamo med rezanico, prašičem pa med kuho. Pokladamo jim jo pa tudi v sirovem stanju. Tako spravljena in okisana krma nam veliko zaleže zlasti proti koncu zime, ko zmanjkuje drugih krmil. —

SPRAVLJENJE SADJA ZA ZIMO.

Letos smo pridelali veliko sadja. Mnogo ga bomo stolkli v mošt, mnogo pa tudi prodali za mošt in za namizno sadje. Nekaj ga bomo pa spravili za zimo, da ga pozneje prodamo, ko bo imelo višjo ceno, ali pa porabimo za domačo potrebo.

Za zimsko shranjevanje sadja je treba ugodnega prostora, pripravne kleti ali druge prikladne shrambe. Glavno je, da je v dotičnem prostoru primerna toplota, razen tega pa tudi primerna vlaga, čist zrak in zadostna svetloba. Shramba ne sme biti pregorka niti presuha, ker se v taki shrambi sadje preveč suši. To poznamo na tem, da nam sadje vene in da se koža gubanči. Ugodna toplota znaša za sadje 4 do 10° po Celziju. Če je klet presuha, jo moramo ovlažiti s tem, da jo od časa do časa poškopimo z vodo. V shrambi mora biti tudi čist zrak, zato jo je po potrebi zračiti. Svetloba pa sadju ne prija, zato je prav, da imamo okna zastirta in da jih le takrat odpiramo, kadar je treba zračiti in sadje prebirati. Prej in slej je pa bolje, da je sadje v temi. Če je sadje razgrnjeno po policah, je dobro, da ga pokrivamo s papirjem, ki ga varuje pred svetlobo in pred izhlapevanjem.

Kakor je gledati, da sadna shramba ni pregorka, tako je po drugi strani skrbeti, da ni premrzla. V takem prostoru nam sadje tudi lahko zmrzuje. Manj kot 2° C toplote bi ne smela imeti nobena shramba.

Sadje spravljamo v sadni kleti na police ali ga imamo pa v zabojih. Če je na policah, ga imamo najbolj pred očmi in ga najlažje pregledujemo in prebiramo. To je potrebno posebno v letih, ko nam sadje rado gnije. Imamo ga pa tudi lahko v zabojih, v katere ga prosto vlagamo ali pa zavijamo najprej v papir, da ga s tem še bolj varujemo pred izhlapevanjem (sušenjem) in pred okuženjem po gnilobnih glivicah. Tako delamo pri žlahtnem sadju, da se ohrani bolj zdravo in stanovitno. Te zaboje lahko pokrijemo, da se vse izhlapevanje še bolj zadržuje in da se nam sadje ne suši. Zaboji so potrebni, če je treba spravljati večje količine sadja in če nam primanjkuje prostora.

Manjše količine sadja pa radi spravljamo na police, ker jih na teh najlažje pregledujemo.

Če je klet vlažna, kar poznamo na tem, da se v njej rada razvija plesen, je dobro, da tako klet zažveplamo, da na ta način pokončamo plesnobne in druge škodljive glivice, ki povzročajo gnilobo.

Rayno tako je potrebno, da take prostore redno in vsako leto na novo prebelimo in zračimo.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo te dni v valutah:

1 dolar za 56:20 do 56:40 Din;
dne 8. t. m. v devizah:
1 dolar za 56:55 do 56:75 Din;
100 francoskih frankov za 221:68 do 223:68 Din;
100 italijanskih lir za 296:10 do 298:10 Din;
100 nemških mark za 1351:50 do 1345:50 Din;
100 avstrijskih šilingov za 796:64 do 799:64 Din;
100 češkoslovaških kron za 167:65 do 168:45 Din;
100 madžarski pengov za 988:50 do 991:50 in.

Tedenski tržni pregled

HMELJ. Na Češkem so se pretekli teden cene hmelju za malenkost dvignile. Za prvovrstni ža-teški hmelj plačujejo preračunano v dinarjih 22 do 26 Din za kilogram, za srednji hmelj pa 16:80 do 20 Din. V Savinjski dolini je bilo zadnji čas sicer nekaj več zanimanja, vendar so cene dalje zelo nizke ter se za prvovrstni hmelj plačuje 4 do 6 Din za kilogram.

ZIVINA. Cene živini so pri nas dalje prilično evrste. Za prvovrstne vole plačujejo v Sloveniji 9 do 10 Din, za srednjevrstne pa 7 do 8:50 Din za kilogram žive teže.

ZITO. Zitne cene se drže dalje na nenavadno nizkem stanju. Kmetje potrebujejo denar in zato povsod ponujajo blago na trgu, kar ima za posledico, da so današnje cene navzlic znatno slabši svetovni letini dosegle tako izredno nizko stanje. Koruze smo letos v naši državi toliko pridelali, da bomo lahko izvozili v inozemstvo okrog sto tisoč vagonov. Kakor je podoba, pa se bo položaj v doglednem času izboljšal. V početku tekočega tedna je bilo na inozemskih tržiščih že opaziti nekoliko čvrstejše razpoloženje. Na ljubljanski borzi stane (postavljeno na slovensko postajo, plačljivo v 30 dneh): pšeničica, baška, običajna 230 do 232:50 Din, težja pa 240 do 247:50 Din; rž, baška, 210 do 212:50 Din; koruza, baška, stara, 202 do 205 Din za 100 kg.

Kratke vesti

— Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani bo imela 15. t. m. svojo plenarno sejo, na kateri se bo med drugim razpravljalo o hmeljski krizi in o predlogih za njeno ublažitev, o stanju naših cest ter sezonskem povišanju železniških tarif.

— Kmetijska razstava v Beogradu. Od 12. do 17. novembra se bo vršila v Beogradu velika kmetijska razstava, ki jo prireja Srbsko kmetijsko društvo. Na razstavi bo zastopana predvsem sadjereja. Legitimacije za polovično vožnjo po

O, koliko je trpela nesrečna Marjanca, ko je vse to čula; vsem se je smilila, pa nihče je ni znal prav potolažiti.

In prišlo je še hujše!

Po nesrečni vojni na Ruskem se je znova dvignila Avstrija z Rusijo in v strahoviti bitki pri Lipskem so bili Francozje zopet premagani in znova so Avstriji bili gospodarji prejšnjih izgubljenih dežel, tako tudi Kranjske.

Hudo je bilo tudi takrat v Črnem grabnu. Znova so rogovillili glasoviti rokovnjači in pobijali umikajoče se Francoze.

Seveda njim tu ni šlo za domoljubje, ampak so vse to uganjali kot navadni roparji, ki so ugrabljali Francozom «kase».

Koliko zaničevanja so morali takrat prestati Zajčevi. Osobito še Marjanca. Kako so jo zaničevali domačini, ki jih je več kakor polovica bila v zvezi z rokovnjači, ker jim je šlo za deleže pri plenu. Vsi ti so se ji rogali in jo zmerjali:

«Marjanca Zajčeva je bila — francoska ljubica — nič več ti ne bo svetila Francozova lunica!»

Znova sta potekali dve leti.

Zajc je umrl; gospodarstvo je prevzel sin Frane.

Bilo je predpustom, pa se je oglašil ženin pri Zajčevih: Strešnikov Matija je snubil Marjanco! Še brat je prigovarjal, naj ga vzame:

«Marjanca, imej no pamet! Kaj boš čakala tistega Francoza, ki ga od nikoder več ne bo! Če ni zmrznil gori na Ruskem, se je pa že doma oženil in pozabil na tebe.»

S takim in enakim govorjenjem je brat že čisto zmedel sestav. In tako se je že vse sukalo okrog tega, da bo Marjanca vzela Matijo. Pa je imela nevesta neko noč naslednje sanje:

Znašla se je na veliki tratini; zelo daleč se je videlo, prav v dalji pa je zagledala nekoga pri-

hajati čedalje bližje... Ko je prišel prav blizu, ga je prav spoznala: — bil je Ludovik! Razprostrl je roke, jo objel in spregovoril: «Ljuba moja, zvesta si mi bila in me čakala! Zdaj sem prišel...»

Marjanca se je v tem zbudila in, kajpak, znova se je zjokala. Jokati je začel tudi njen sinček in mlada mati mu je govorila:

«Ljubček moj, ne jokaj! Ne boš dobil očima. Tvojega atka bova čakala, — čeprav še toliko časa kakor doslej...»

O ženitvi po tem kajpak ni hotela Marjanca nič več slišati. Bratu je povedala svoje tako žive sanje. Ta pa je skomignil z rameni in samo rekel:

«Nič več te ne bom silil, na svetu je vse mogoče. Nu, morebiti ga boš vendar res pričakala...»

SKLEP.

Hudo trpljenje prinaša pogumnim vselej tudi veliko veselje!

Krasno majniško jutro v letu 1816. je bilo.

S cesarskim postiljonom se je z drugimi vred pripeljal po Dunajski cesti na pošto v Podpeč mlad, komaj kakih trideset let star gospod. Kakor drugi, se je tudi on oglašil v gostilni, da dobi kak prigrizek, preden se odpelje dalje. V prostorni gostilniški sobi se je krepčal ravno tudi Drobežev Matevž.

Tuji gospod ga je kajpak takoj opazil in uvidel, kako je postal razburjen.

Poklical ga je k svoji mizi in vprašal:

«Vi, ali so še Zajčevi vsi živi v Št. Ožbaldu ali ne?»

Možiček je začel začudeno ogledovati njemu že nič več poznane gospoda. Kje neki ga je bil že videl, pa kako, da je poznan z Zajčevimi?

«A, kako se imajo pri Zajčevih? Prav lahko vam kratko povem. Stari Zajc je umrl kmalu po

hudi vojni pri Lajbciku (Lipskem). Njegov sin France sedaj gospodari; dekleta so se tudi že pomožila, le Marjanca še vedno z otrokom čaka svojega ženina, — ki pa ga je najbrže požrla huda ruska zima... Tako je in nič drugače! A to vam pravim gospod: dobri, prav dobri so Zajčevi ljudje. Bog jih varuj in jim daj srečo pa svoj blagoslov še v bodočem!»

Pri tej novici je tuji gospod kar od veselja skočil kvišku, in v veliko začudenje vseh drugih objel Matevžeta in skoraj na ves glas govoril:

«Matevže, Matevže, ti moj nepozabni znanec!... Ali me ne poznate več — Ludovika...!»

Presrečni Drobežev Matevž ni mogel prvi hip drugega spregovoriti kakor to:

«Resnične sanje je imela, resnične!»

*

Take svatbe še niso doživeli Sentožboltčani, kakor je bila Ludovikova z Marjanco. Vsi so govorili:

«Ta dva človeka sta si bila zvesta, da! Niso male reči v takih hudih in zmešanih časih. Bog naj jima da obilo sreče!»

Po veseli svatbi je kajpak še tudi Matevž Drobežev spremljal novoporočenca do Ljubljane.

Ob slovesu, ko sta se odpravljala v daljno francosko deželo, jima je še govoril:

«Želim vama obilo sreče, zaslužili sta jo. Marjanca, nič se ne jokaj čeprav greš v daljni svet. Imaš zvestega moža in ljubega sinčka, — kaj si želiš še več? Zbogom, a na svidenje na onem svetu!...»

V družbi Zajčevih se je Matevž vračal v domačo vas.

Marjanca in Ludovika ni bilo več v naše kraje. Dolgo so se še pogovarjali o obel in še danes živi spomin na zvesto ljubezen francoske ljubice, ki seveda že dolga leta počiva v grobu na tujem.

10 Din se dobijo pri trdki Fructus v Ljubljani, Krekov trg 10.

— **Izvrstna kakovost letošnjega grozda.** Zaradi nadvse ugodnega vremena se pričakuje, da bo grozdje letos nenavadno sladko. Strokovnjaki trdijo, da bo letošnja vinska letina po kakovosti najboljša v tem stoletju, samo žal, da pridelek ne bo znaten. Vinogradniki naj v lastnem interesu počakajo s trgatvijo če mogoče do Sv. Teze.

— **Sadni sejem v Ljubljani,** ki bo od 19. do 24. t. m. na prostoru Ljubljanskega velesejma, vzbuja splošno zanimanje in utegne privabiti mnogo interesentov. Sejem bo bogato založen s prvovrstnim sadjem, poglavito seveda z zimskimi namiznimi jabolki naših najboljših sort. Zastopani bodo s svojimi pridelki vsi večji producenti Slovenije. Povabljeni so kupci, da se udeležijo te ugodne prilike za nakup potrebnega namiznega sadja.

— **Sadna razstava v Gorjah.** V nedeljo, dne 13. t. m. se bo vršila sreska sadna razstava, združena z razstavo zelenjave v gospodinjstvu, na Gorjah pri Bledu in sicer v društvenem Gorjanskem domu. Razstava bo trajala samo od jutraj do večera. Kmetovalci! Obiščite to velekoristno prireditel, ne zamudite prilike, da se v podrobnem seznanite z najboljšimi vrstami domačega sadja. Ob priliki razstave se bodo vršila strokovna predavanja odličnih naših pomologov. Ugodne zveze z vlaki in avtobusi. Dana bo tudi priložnost interesentom, da si nakupijo po primerni ceni lepo namizno sadje, ki bo strogo sortirano! Odbor.

— **Čebelarstva podružnica v Št. Juriju ob Ščavnici** priredi v nedeljo, dne 13. oktobra ob 8. uri v čebelnjaku g. Alojza Korošaka čebelarski sestanek, na katerem bo učitelj g. Drago Korošak praktično podal navodila o enem najvažnejših čebelarskih opravil, t. j. o vzimljenju čebel. Nadalje bomo lahko videli uspehe čebelarjenja v A-Ž. in drugih panjih. Čebelarji, zlasti začetniki, v vašem interesu je, da se udeležite sestanka!

— **Razstava plemenske živine v Šmarjeti pri Rimskih toplicah.** V ponedeljek 14. t. m. ob

10. uri bo v Šmarjeti pri Rimskih toplicah velika razstava plemenske živine za člane podružnice Kmetijske družbe vlaškega okraja (Laško, Trbovlje, Jurklošter, Dol, Loka). Premirala se bo samo prvovrstna plemenska živina muredolske (enobarvne pšenične) pasme. Razdelilo se bo približno za 15.000 Din nagrad, h katerim pripeljuje: oblastni odbor ljubljanski, okrajna blagajna v Laškem in vseh pet podružnic. Prignalo se bo na razstavo približno 250 bikov (licenciranih in mladih), krav in telic.

DOMAČE NOVOSTI

* **Veličasten spomenik vojnim žrtvam** gradita občini Vojnik in Škofja vas baš pred durmi trga Vojnika. Spomenik zidajo že več mesecev in bo dograjen tako, da se bo odkritje izvršilo 20. t. m. To bo največji spomenik vojnim žrtvam v Sloveniji. Sežidan je iz samega trdega kamna in se je zanj porabilo nad 30 vagonov samega kamna in več vagonov gramoza ter nekaj čez dva vagona cementa. Spomenik bo brez votlin in bo kljuboval vsaki sili. Plošča na spomeniku bo nosila 160 imen vojnih žrtev. Vsa društva v okolici se pripravljajo, da na ta dan pohite v Vojnik. Upati je, da bodo oblastva, civilna in vojaška, tudi dobro zastopana pri prireditvi.

* **Pismo iz Francije.** Iz Montmiraila nam pišejo: Dovolite nam, g. urednik zopet malo prostora v «Domovinu», saj se že dolgo nismo oglašili. Tu v malem mestu Montmirailu nas je več rojakov uslužbenih. Pred par dnevi smo praznovali poroko pa naših starih običajih in se prav imenitno zabavali. Poročil se je naš rojak g. Jakob Kenda iz Prezida na Hrvaškem z gđ. Marijo Lambertovo iz Montmiraila. Mlademu paru vse najboljšo! — Z «Domovino» smo prav zadovoljni in jo nestrpno pričakujemo vsak teden. Prišrepe pozdrave vsem rojakom! — Š.

* **Gasilno društvo v Šmarju pri Jelšah** priredi v nedeljo, dne 13. oktobra 1929 v prostorih gostilne g. Maksa Gradta trgatve grozda z godbo

in plesom. Vstopnina za osebo 5 Din. Čisti dobiček je namenjen za nabavo male motorne brižgalne. Prijatelji društva se vabijo k obilni udeležbi.

* **Zbirka pesmi generala Maistra.** Naš znani branitelj Maribora in Koroške general Rudolf Maister je izdal novo zbirko pesmi pod naslovom: «Kitica mojih». Pesmi so prav lepe, nekatere tudi zelo krepke v izrazu. Knjigo vsem ljubiteljem poezije priporočamo. Naroča se pri Tiskovni založbi v Mariboru in stane 25 Din.

* **Prirezani stodinarski bankovci** so se pojavili po Mariboru in povzročili govorice o ponarejenih stotakih. Ze svoj čas pred dvema letoma se je pojavila ta sleparija, da se je iz 16 stotakov, zloženih drug vrh drugega, dobil sedemnajsti na škodo prejšnjih. Tokrat so se prvi prirezani stotaki pojavili na pošti v Ptuj, letos pa sta jih dobili carinarnica in kolodvorska pošta. Narodna banka jih je zbrala in svari pred razpečevalci nadaljnjih prirezanih stotakov.

* **Dve žaloigri.** Iz Zagorja ob Savi poročajo: V kisoškem rovu se je v petek ponoči smrtno ponesrečil 18letni rudar Robert Krznar, sin rudarja iz Kisovca. Pri preužanju premoga v jami je prišel med naložene vozičke, ki so ga tako poškodovali, da je poškodbam v nekaj urah podlegel. To je v kratkem času že tretja smrtna nesreča v rovih. Tragična smrt mladega rudarja je vzbudila globoko obžalovanje in sočutje. — V četrtek popoldne pa so položili k večnemu počitku mladega godbenika Mirka Kovača, ki si je v duševni zmedenosti vzel življenje. Pred hišo žalosti na Lokah so mu združeni pevci Glasbenega društva v Zagorju in pevskega društva «Loški glas» iz Lok pod vodstvom g. Adamiča zapeli žalostinko. Nato se je pomikal žalni spreved z rudniško godbo, ki je izkazala zadnjo čast tovarišugodbeniku, proti pokopališču. Mrtvaški voz je bil ves obložen s cveticami in vencii. Glasbeno društvo je poklonilo krasen venec svojemu pokojnemu članu. Tudi ob odprtem grobu je svirala rudniška godba in pevci so peli priljubljenemu mladencu zadnje slovo.

Gustav Strniša.

Začarani oreh

Pripovedka.

Trpinov Tone je bil res pravi trpin. Še mlademu sta umrla roditelja in sam je ostal in garal pri sosedih za kos kruha. Drugega ni imel kakor skromno koč, kos vrta ter orehovo drevo za hišo. Ta oreh pa ni bil kar tako. Visoko je stezal svoje veje, njegovo deblo je pa bilo debelo, da bi ga komaj obsegla dva moža. Maogo sadu je prinašal oreh, a zrna so bila skoro vsa piškava, tako da Tone ni imel od njega drugega kakor prijazno hladno senco.

Tone je že zdavnaj mislil drevo posekati. Obotavljal se je pa vendarle, kajti mladenič je imel pred njim neko posebno spoštovanje. Pod tem drevesom so se namreč že senčili njegov praded, ded in oče in zdaj ga je smatral za nekako družinsko drevo. Pazil je nanj, mu vsako leto oklestil vse suhe veje, a vse ni nič pomagalo. Ko je Tone spoznal, da starina ne bo okrevla, je sklenil, da ga poseka.

Bilo je nekega poletnega večera. Sklenil je, da naslednji dan zapoje sekira. Dolgo je slonel pod orehom in ga opazoval. Kar milo sr mu je storilo, ko se je spomnil, kolikokrat je sedel tukaj in kako se je igral pod tem drevesom še kot otrok.

Ko je tako slonel pod orehom za mizo, sam ni vedel, ali čuje ali bedi. Mahoma je stal pred njim droben ptiček in ga čivkajoč prosil, naj ne poseka oreha, kjer ima on svoj droben zarod.

Tone je ptiča smehljaje gledal, toda preprostiti se pa ni dal. Hudo mu je bilo za drobne ptičke, odnehati pa ni hotel. Spomnil se je, koliko lesa mu bo dal oreh, zdaj pa stoji tam brez haska.

Zafrfotal je ptiček s perotmi in že ga ni bilo. Mahoma se je pojavil drugi prosilec. Po je Tone gledal okoli sebe, je pričel frfotati okoli njenga netopir. Obvisel je na nizki veji tik nad Trpinom in zaprosil:

«Ne posekaj oreha, žal ti bo! Ti imaš od njega senco, nam pa nudi svoj dom.»

«Tebe bom poslušal», se je razhudil Tone in zamahnil proti netopirju, ki je takoj odletel.

«Koliko prebivalcev ima! Potem mora že imeti kakšne votline v deblu», je premišljal Tone, pa se je že pojavila pred njim velika sova.

«Jaz sem zakleta princesa. Oreha ne smeš posekati, kajti tudi moj dom je ta oreh», je pričela sova. Potem mu je povedala, da jo je spremenila v sovo strašna čarovnica, ki zdaj biva z njo v kačo spremenjena v tem drevesu. Princesa je bila največja krasotica in čarovnica jo je iz same zavisti začarala. Zdaj jo čuva in samo vsakih sto let se lahko deklica prikaže človeku in ga prosi za pomoč.

«Če pride nedolžen kmečki mladenič, tak kakor si ti, in zdrobi kači glavo, bom rešena», je pripomnila sova in že je ni bilo.

Naposled se je prikazala Tonetu tudi kača in mu rekla, naj le podere drevo, če hoče, da mu bo padlo na bajto in jo popolnoma pokopalo pod seboj.

Tone si je pomel oči. Nikogar ni bilo pred njim in sam ni vedel, ali je resnica ali sen, kar je videl.

Tedaj je pa začela biti v zvoniku polnočna ura. Fant je skočil v hišo po blagoslovljeno svečo. Pristavil je lestev in zlezal na oreh.

Sijala je luna in orehove veje so kakor pošastne sence udarjale okoli mladeniča.

Tedaj je res zagledal visoko v drevesu črno luknjo. Prižgal je svečo in pogledal vanjo. Kar začudil se je. Pred njim so vodile v deblo z ma-

hom pokrite stopnice in šel je po njih kakor po mehki preprogi. Zdelo se mu je, da hodi že zelo dolgo. V levici je držal svečo, a v desnici motiko. Njegove oči so skrbno iskale v mrčini, da se prikaže kača. Tone se ni bal nikogar razen Boga in pogumno je stopal dalje po hodniku, ki je bil na dnu.

Hipoma je postalo fantu ledeno hladno okoli srea. Pred njim se je pojavila senca in že so zasijale vanj strašne zelene oči in začul je glas:

«Kako si se predzgnil priti v moje tajno kraljestvo? Če sem te prosila, da mi pusti oreh, te nisem vabila semkaj. Gorje ti!»

Kača je komaj dokončala te besede. Ze je težko udarila motika po njeni glavi in jo zmečkala. Tone jo je še enkrat krepko udaril in glava je kar odletela od kače. Zveplen plamen, ki je pri tem švigal iz njenega žrela, je ugasnil in vse se je spremenilo.

«Kje je oreh, kaj se godi z menoj?» se je vpraševal Tone in samemu sebi ni mogel verjeti. Visoki oreh se je spremenil v blesteči grad. Ptički pevci so se spremenili v dvorne pevce in ga proslavljali.

In tedaj je stala pred njim princesa, ki je bila prej spremenjena v sovo. Krasna kakor mlado jutro se ga je oklenila in ga zahvalila za rešitev.

Rešena princesa si je izvolila preprostega kmeta Toneta za svojega ženina in srečen in vesel je šel Tone z njo pred oltar.

Med prijatelji.

— Kaj si dobila letos za god?

— Oče mi je podaril lepo vezano knjigo, kakor vsako leto.

— Potemtakem moraš imeti že bogato knjižnico.

* **Žalostna smrt mladeniča v Pucineh.** Iz Prekmurja nam pišejo: V noči od 2. na 3. oktobra je kurji tat obiskal v Pucineh kar tri posestnike, in sicer Matijo Kuharja, Vilmo Lutarjevo in Franca Severja. Pri prvih dveh si je naložil po štiri kokoši, pri zadnjem pa kar deset. Vendar jih od Franca Severja ni mogel mirno odnesti. Prebudil se je namreč domači sin Janez. Ta je tata zasledoval do pucinskega pokopališča. Tukaj pa se je tat nenadoma obrnil nazaj ter svojega zasledovalca vrgel na tla. Z ostrim rožem mu je prizadel težke poškodbe na rokah, enkrat pa ga je sunil z nožem tudi med rebra, in sicer tako močno, da mu je prerezal črevo in gornji del levih pljuč. Po zdravniški ugotovitvi je bila ta poškodba sama na sebi smrtna ter bi tudi takojšnja zdravniška pomoč nič ne pomagala. Ta tragični dogodek se je vršil okoli ene ure zjutraj. Ko se je zdanilo, so poškodovanca prepeljali v bolnico v Murski Soboti, kjer je še isti dan podlegel poškodbam. Na srečo ga je še preiskovalni sodnik pred smrtjo lahko zaslišal, kateremu je označil kot storilca Šošterca Stefana iz Gorice, ki se že nahaja v zaporih okrajnega sodišča v Murski Soboti. Storilec je poleg tega pustil na mestu, kjer je poškodoval Janeza Severja, čepico, moder moški predpasnik in ključ za puljenje sena. Ukradene kokoši so pa ljudje našli še isti dan na polju. Očividno jih je odvrnil storilec, da zabriše sled. Umrli Janez Sever je bil star šele 19 let ter priden in delaven fant.

* **Smrt pod kolesi avtomobila.** V nedeljo zvečer se je na državni cesti med Hočami in Framom pripetila težka avtomobilska nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Neznani avtomobilist je od zadaj zavozil s polno brzino v 27letnega Ivana Perneka, ki je zaposlen pri lesni tvrdki Domicelj na Koroški cesti, in 43letno viničarko Terezijo Vutolen, ki se je vračala domov v Fram. Avtomobil je oba pešca podrl na tla in odbrzel brezobzirno v noč. Sunek je bil tako močan, da sta žrtvi obležali na cesti, dokler ju niso opazili potniki nekega avtomobila, ki je privozil v nasprotni smeri. Čim so viničarko naložili na nosilnico, je izdihnila. Dočim so težko ranjenega Perneka prepeljali v mariborsko bolnico, so truplo Vutolene položili na oder v bolniški mrtvašnici. Poškodbe Perneka so bile težke, da se je zavedel šele po 12 urah, toda le za malo časa, na kar je trdno zaspal. Zdravniki upajo, da bo ostal pri življenju, ker njegove rane navidezno niso smrtno. Za brezobzirnim avtomobilistom poizvedujejo varnostna oblastva.

* **Smrtna nesreča.** Iz Tržiča poročajo: Pretekli teden je dobitela žalostna smrt Antona Kavarja od Sv. Ane. Zvečer se je odpravil, kakor pripovedujejo, kropit mrliča, pa je bil še isti večer tudi sam na mrtvaškem odru. Na potu grede ga je podrl neki kolesar in mož je tako nesrečno padel, da je zaradi pretresenja možgan kmalu nastopila smrt, kot je ugotovila obdukcija. V koliko je kolesar kriv nesreče, bo dognala preiskava.

* **Strašna posledica eksplozije.** Prejšnji četrtek popoldne je bil v velenjskem kamenolomu zaposlen z razstreljevanjem skal okrog 50letni delavec Valentin Navršnik iz Velenja. Ko je Navršnik zopet vložil pripravljeno mino v skalo, je ta nepričakovano, preden se je mogel Navršnik odstraniti in zavarovati, eksplodirala in ubogega delavca strašno razmesarila. Naboj je poškodoval Navršnika po vsem telesu, najtežje rano mu je pa prizadel na vratu, kjer mu je iztrgal sprednji del vrata s požiralnikom vred. Ponesrečenca so v smrtnonevarnem stanju nemudoma prepeljali z avtomobilom v celjsko bolnico, kjer so mu zdravniki nudili potrebno pomoč. Ker niso bile poškodovane glavne žile na vratu, je bilo počasi celo upati, da bo ponesrečenec morda le okrevljal. Toda mož je v ponedeljek snel obvezo s vrata in kmalu nato umrl.

* **Požar za požarom zaznamujejo zadnje čase** v okolici Vranskega. Tako je prošli petek 4. oktobra pogorel posestnik Ivan Terglav pri Sv. Juriju ob Taboru. Ogenj je najbrž nastal zaradi saj, ki

so se v dimniku vnele, pa je močan veter iskre iz dimnika zanesel po strehi. V silnem vetru se je došlim gasilcem le z veliko težavo posrečilo ogenj toliko omejiti, da je minila nevarnost za veliko sosednjo vas Tabor. — V soboto 5. oktobra zvečer se je vnelo in zgorelo gospodarsko poslopje posestniku p. d. Kozlu na Prekopi. Domači so ravno molili rožni venec, ko jih je obliznila svetloba gorečega gospodarskega poslopja. Ker se je vnelo v listnjaku, sumijo, da gre za hudoben čin požigalca. — V nedeljo 6. oktobra popoldne je nastal požar pri posestniku Savinku v Zaklu, občina Gomilsko. Nesreča je nastala zaradi neprevidnosti pastirjev, ki so v bližini napravili ogenj, pa je veter iskre zanesel v poslopje posestnika Savinka. Pogorelo je gospodarsko poslopje, kozolec in čevljarska delavnica. — Gašenje je v teh dneh povsod bilo silno težko, zaradi velikega pomanjkanja vode, ki je nastalo po suši, ki traja že toliko časa.

* **Dva velika požara** so imeli v nedeljo v novomeški pokrajini. Proti večeru je pogorel bratoma Antonu in Alojziju Štihu v Gotni vasi hlev, skedenj in pod ter imata vsak po 50.000 Din škode, nekaj ur pozneje pa je ogenj uničil posestniku Jermanu v Ločni vso domačijo. Škode je nad 150.000 Din, zavarovan pa je bil komaj za 9000 Din.

* **Vlom v Čermošnjicah.** Te dni so se zadrževali v okolici Čermošnjic na Dolenjskem neznani lopovi, ki so izvršili več tatvin, potem pa vlomili v nočnih urah v trgovine Franca Pečaverja, Ivana Schauerja ter Kristine Schauerjeve. Pri Schauerju ni bilo plena, ker je bilo izložbeno okno močno zaprto, največ škode pa so zlikovci prizadeli trgovki Kristini Schauerjevi, kateri so odnesli več steklenic žganja. Pobrli so več specerijskega blaga, obenem pa so oskrbeli z žganjem. Še isto noč so se podali tudi v sosednjo Srednjo vas, kjer so vdrli v hišo Ivane Smukove. Ukradli so ji mnogo obleke in perila, več parov čevljev ter nekaj malega gotovine. Neznani uzmoviči, morebiti so bili tudi cigani, so se pozneje umaknili v smeri proti Črnomlju, kjer so tudi obiskali nekaj hiš.

* **Pri nagnenju k maščobi, protinu, sladkosečnosti** izboljšuje naravna »Franz Josef-ova« grenčica delovanje želodca in črevesa in trajno pospeši prebavo. Raziskovalci na polju zdravniške vede o presnavljanju zatrjujejo, da so dosegli z **Franz Jožef-ovo vodo** sijajne rezultate. **Franz Jožef-ova voda** se dobi v vseh lekarnah in drogerijah ter specerijskih trgovinah.

* **Ponesrečeno veselje po delu.** Ličkanje koruze je v naših krajih združeno že po stari slovenski navadi z domačimi vesellicami, ki se začne že med delom s pripovedovanjem in prepevanjem starih narodnih prič, zraven se pije in potem, ko je delo končano, se vse tudi zalije. Tako so tudi v Rošpohu pri Kamnici ličkali koruzo in zbrala se je zlasti proti koncu dela večja družba sosedov in znancev, ki so potem vsi prisostvovali veseli domači zabavi. Prišli so celo iz Lajtersperga in iz Maribora. Okrog 22. so odšli na skedenj in pod njimi se je zrušil pod. Vsi »ličkarji« so popadali v globino ter se več ali manj poškodovali. Poklicani rešilni avtomobil je takoj pridrvel in vzel s seboj 28letnega Karla Smoleja iz Lajtersperga, ki si je močno poškodoval hrbtenico, in 30letno Alojzijo Ulblovo iz Maribora, ki si je zlomila ključnico. Oba ponesrečenca so odpremili v bolnico, drugi lažje poškodovani pa so prosili, naj se jih odvede domov.

* **V spanju je padel z voza.** 68letni hlapec Simon Kerkllanko, uslužben pri Franu Kalanu, trgovcu s kurivom v Aškerčevi ulici 10, si je poiskal ležišče na senu na visokem vozu. V spanju je stari voznik, ki ga pozna skoro vse mesto, padel z voza in obležal nezavesten na tleh. Okrog pol štirih zjutraj so ga našli ostali hlapci nezvestnega in ga nemudoma odpremili v javno bolnico. Zdravniki so ugotovili, da si je starček pretresel možgane.

* **Huda nezgoda motociklista v Dravski dolini.** V nedeljo zjutraj po šesti uri je bila obveščena

mariborska rešilna postaja, da se je blizu Fale pripetila nekemu motociklistu težka nezgoda. Rešilno osebje je takoj odšlo na kraj nesreče. V falski elektrarni je ležal 27letni lesni trgovec Anton Boehm iz Marenberga. Z motornim kolesom se je vozil v smeri proti Mariboru s krojačem Namestnikom. Zaradi kotanj na cesti, ki jih v mraku ni opazil, se je prevrnil. Boehm se je občutno poškodoval in si pretresel možgane, dočim je njegov spremljevalec po naključju ostal nepoškodovan. Mariborski rešilni avtomobil je ponesrečenca odpeljal v slovenjegraško bolnico. Njegov stanje je kljub težkim poškodbam zadovoljivo. Motorno kolo se je popolnoma pokvarilo.

* **Žrtev brezposelnosti.** Te dni so našli pri Sv. Martinu v Vurbergu zopet žensko truplo, katero je izplavila Drava. Bile so že komisije, ki so skušale ugotoviti, kdo je ta nesrečna žrtev dravskih valov. Sedaj pa bo najbrž ta uganka rešena, kajti danes je prijavila varnostnemu oblastvu gospa Neža Štibler, da je njena 23letna hči Josipina že pred tednom odšla od doma in se še ni vrnila. Hči je po poklicu učiteljica ročnih del, ki pa že dalje časa ni mogla dobiti mesta. To ji je prizadelo hude skrbi in zlasti par dni pred odhodom je bila zelo zamišljena in potrta. Vsi znaki kažejo, da si je v obupu zaradi brezposelnosti vzela življenje. Policija je na podlagi te prijave že poskrbela vse potrebno, da bo neznano utopljenko pregledala posebna komisija, da ugotovi, če ni ona morda nesrečna učiteljica Jožica Štiblerjeva.

* **Žrtev kola in noža.** V Celje so pripeljali 24letnega Konrada Nežmaha, delavca v Marchettijevem kamenolomu pri Slatini. Pri Sv. Florijanu nad Slatino so ga napadli domači fantje in ga krepko obdelali z noži in s krepelci. Nezmah ima težke poškodbe na glavi, na hrbtu pa dve globoki rani, prizadejani z nožem. Zdaj se zdravi v celjski bolnici.

* **Sirov nočni napad z nožem.** V celjsko bolnico je bil pripeljan 21letni posestnikov sin Franc Pevec iz vasi Grobelce, občina Sv. Stefan v okolici Šmarja pri Jelšah, v precej nevarnem stanju. Telo je imel na kakih 10 mestih precej na dolgo in globoko razrezano z nožem. V ponedeljek zvečer se je Pevec namreč peljal na kolesu skozi vas Ločnico. Naenkrat je planila iz teme nad njega večja gruča tamkajšnjih fantov in ga hotela ustaviti. Pevec je skušal pobegniti, toda eden izmed napadalcev ga je udaril z debelim polenom po rami in ga sklatil s kolesa. Nato so ostali fantje planili k njemu in ga divje obdelali z noži po glavi in hrbtu. Pevec se sicer nahaja že izven nevarnosti, toda trajalo bo precej časa, preden se mu bodo zacelile številne rane, med katerimi so nekatere globoke do 5 cm.

* **40letnica moške kaznilnice.** V soboto je poteklo 40 let, kar je bila moška kaznilnica v Mariboru izročena svojemu namenu in je sprejela prve kaznjence. Bila je najmodernejša kaznilnica v bivši Avstriji in prva avstrijska kaznilnica s posebnim mladinskim oddelkom. Tekom desetih let od prevrata je sprejela 12.048 kaznjencev. Kaznilnica ima obrtno delavnico, dve šoli in dve knjižnici. V nedeljo 20. t. m. bo zavod priredil proslavo s koncertom in deklamacijami.

* **Ali so za kmeta veliki ali majhni psi?** Od Sv. Krištofa pri Laškem nam pišejo: Naš gerent je dal razglasiti odredbo, tičočo se psov. Ta odredba ukazuje, da morajo občine voditi natančen kataster psov in da morajo vpeljati visok davek na pse, da se bo njih število zmanjšalo. Razen tega določa, da se morajo imeti veliki psi, posebno mesarski in psi volčje pasme, v zaprtih dvoriščih ali pa morajo biti priklenjeni na verigi. Če hoče mesar, da ga tak pes spremlja, mora imeti psa na verigi ali vrvi. V nasprotnem primeru se bo dal pes ubiti po konjaču, lastnik psa pa bo kaznovan. To je zelo stroga odredba in bo marsikaterega kmeta nemilo zadela, kajti naše samotne kmetije rabijo psa-čuvaja. Z ozirom na neprestane pritožbe čez volčje (ovčje) pse, ki popadajo ljudi, trgajo drobnico in divjačino, pa je odredba na drugi strani zopet upravičena.

Velik pes postane dober čuvaj šele, če je na verigi ali v zaprtem prostoru, takrat postane hud na tuje ljudi in jim zabrani prihod k hiši. To je že stara resnica. Da pokliče in opozori domače ljudi na tatu, za to je pa dober tudi majhen psiček. Pa tudi sicer niso veliki psi bogzna v kako veliko korist, temveč le v škodo. Le pomislite, koliko tak pes požre! Marsikak kmet bi si namesto takega psa lahko redil dva prašiča več. Poleg tega pa je še večna skrb, da bo tak pes lahko koga popadel, pa boš imel opravka z odvetniki in sodiščem. Zato uvedimo raje majhne psičke.

* **Dolgo časa se je umikal roki pravice.** V soboto ponoči je prišel v roke ljubljanske policije vlomilec 32letni Jože Bračun, ki je svoječasno ogrožal vso Štajersko in Kranjsko. Bračun, ki je doma iz Vetrnika v okolici Šmarja pri Jelšah, je kradel najprvo v tamošnjih krajih, na kar je lepega dne izvršil v neko trgovino vlom, ki je pomenil pravcato senzacijo. Odnesele je za 80 tisoč dinarjev vrednosti in pobegnil v Avstrijo, na kar se je umaknil v Nemčijo, pozneje pa ubežal na Češkoslovaško in se dalje udeleževal v tatinstvu. Končno pa se je vrnil. Prispevši v Maribor pa je Bračun takoj izvedel, da tam še niso pozabili njegovih grehov, zaradi česar se je brž odpeljal na Hrvaško. Obiskal je Zagreb, kjer je ostal tri dni, na kar je prispel v Ljubljano. Na glavnem kolodvoru se je skrival nekaj časa na tirih med vagoni, na kar se je v ugodnem trenutku povzpел na lokomotivo prispelega zagrebškega vlaka. Strojevodja je stal nedaleč in je slučajno opazil na stroju sumljivo serco. Stvar se mu je zazdela čudna in je takoj skočil na lokomotivo. Trenutek še in že je držal za vrat tatu Jožeta Bračuna, ki je baš posegal v žep njegovega suknjiča, hoteč se polastiti njegove listnice. Bračun se je skušal braniti, na lokomotivi je nastalo vpitje in že čez par trenutkov je držal dolga leta zasledovanega tatu v rokah detektiv. Njegov prijem je bil tako siren in odločen, da se je moral Bračun udati in slediti možu postave v zapor, kamor spada.

* **Znamke za tisočletnico hrvatskega kraljestva.** V spomin tisočletnice hrvatskega kraljestva se bodo izdale jubilejske poštne znamke, ki ostanejo v prometu šest mesecev. Znamke bodo imele sliko bazilike v Duvnu, kjer je bil kronan prvi hrvatski kralj Tomislav, ter skupno sliko kralja Aleksandra in kralja Tomislava.

* **Tatvina ali izguba.** V Celje je prišla pred dnevi po opravih 22letna Ana Kužnerjeva iz Virštanj. Na hrbtu je imela koš, v njem pa več malenkosti in v žepni robec zavitih 6 bankovcev po 100 Din. Kmalu popoldne je stopila v neko trgovino, da si nabavi potrebne stvari. Ko je blago izbrala, se je spomnila, da ima robec z denarjem v košu, ki ga je pustila pred vrati trgovine. Na veliko presenečenje pa v košu ni več našla robe z denarjem. Najbrže je spretentat izkoristil ugodno priliko in je odnesel dober plen. Mogoče pa je tudi, da je dekle denar kje v mestu izgubilo.

* **Strašna nesreča delavca.** V sladkorni tovarni v Velikem Bečkereku se je primerila nesreča, katere žrtev je postal 36letni delavec Marko Grek. Zaposlen je bil pri centrifugali. Stroj je prijel žico, s katero se je delavec približal neprevidno in mu jo zagnal s tako silo nazaj, da se je delavcu zarinila v trebuh. Razen tega je Marko Grek dobil tudi hude poškodbe na glavi. Prepeljali so ga v bolnico, kjer se bori s smrtjo.

* **Zgorel v kolibi.** Milan Cvetković iz vasi Obrša pri Čupriji je kot čuvar vinogradov prenočeval v mali kolibi. Ker ga je zeblo, si je zvečer zakuril in ob ognju zadremal. Tekom noči pa se je vnelo listje in slama, na katerih je počival Cvetković. Ko pa so naslednji dan vaščani prinesli čuvarju živež, so na mestu, kjer je prej stala koliba, našli le žalostno pogorišče in sredi pepela ožgane ostanke tragično preminulega Cvetkovića.

* **Grosen zločin albanskih razbojnikov.** Iz Podgorice poročajo o nesrečni usodi dvanajstih maturantov, ki so odšli v Berane, da bi napravili

maturo. Bili so brez orožja; ko so šli peš preko osamljene planine Tukor, so jih iz zasede napadli albanski kačaki, ki so prišli čez mejo, ter pričeli nanje streljati iz pušk in revolverjev. Albanci so ustrelili devet dijakov in pustili potem na trupu enega izmed njih list z napisom: «To je osveta za leto 1912.» Vest o tem napadu je izzvala v Podgorici veliko razburjenje. Usoda ostalih treh dijakov še ni znana in se ne ve, ali so jih Arnavti odpeljali s seboj ali pa so se kje skrili. Oblasti so odredile obširno preiskavo in zasledovanje razbojnikov. Ubiti dijaki so bili vsi iz junaškega plemena Vasojevićev.

Pri Devici Mariji v Puščavi

Kotiček na severnem vznožju našega vedno zelenega Pohorja, kakršnih daleč na okoli ni zlahka najti.

Radoljna, ki glasno bobneč prihaja z glavnega pohorskega grebena in namaka prostorno, 480 m visoko Šentlovrenško polje, tvori tu — v Puščavi — v ozki soteski s svojo vijugasto zakrivljeno strugo naraven polotok, ki je ravnotoliko dolg in širok, da je na njem zadostno prostora za imponantno, na močnem podzidku postavljeno romarsko cerkev D. M. v Puščavi. Kakih sto korakov niže se baš tu izliva v Radoljno gorski potok Rečica tako, da tvorj medvodje med obema potokoma nov polotok neposredno severno od prvega. Ves drugi polotok zavzema, odet s travnikom in porasel tudi deloma s posameznimi smrekami in s sadnim drevjem, okrogel, strm holmec, ki ga krasí na vrhu lična kapelica svete Ane. Ob kapelici sedi popotnik lahko pod dehtečo lipo na klopico, odkoder se mu pokaže cela Puščava v vsej svoji idilični mikavnosti. Pod seboj vidiš veličasten Marijin dom in veliko «Osnovno šolo» z dvema napisoma na levem bregu Radoljne. Šoli nasproti na desnem bregu potoka, kamor pelje širok, tudi za vozove pripraven most, te vabi tik nad strugo šumeče Radoljne, gostilna Kores z okusno verando, s prostornim senčnatim vrtom in kegljiščem, zraven pa novozidano prihišje.

Okoli in okoli, vse štiri vetrove, pa vidiš same strme holmce, na vrhu porasle s temnozelenimi gozdovi: eden se dviga tik za ljudsko šolo, drugi takoj za Koresovo gostilno, tretji neposredno za holcem z Anino kapelico. Vsi trije pa so tako potisnjeni drug k drugemu, da imaš pred seboj pravo sotesko.

Ta kotiček se imenuje Devica Marija v Puščavi, odnosno Puščava.

Z ostalim svetom je Puščava zvezana po glavnih cestah, ki vodi ob Radoljni navzdol na postajo Sv. Lovrenc na Pohorju in ob potoku navzgor v trg istega imena, in pa po kolovozu, ki gre okoli holmca z Anino kapelico sprva ob Rečici navzgor, potem pa čez prelaz Jodl na Falo. Obiskovalec pohorske «Puščave» zstopi torej na falkem ali šentlovrenškem kolodvoru. S Fale pelje pot mimo graščine v loku na desno na reber, dokler se na Jodlu (480 m) ne prevale proti Rečici in Puščavi, prehajajoč v hladne, temne gozdove. Preden dospemo, prekoračivši Jodl, na svoj cilj, ugledamo na desni zanimivo pokopališče, ki okrog in okrog obdano od gozdov, leži poševno, obrnjeno proti jugu tako, da ga solnčni žarki ves dan obsevajo in da «uživajo» mrlič razgled na glavni hrbet Pohorja. Kmalu nato pridemo do polotoka Rečice mimo gostilne in trgovine Fikfak čez holmec s kapelico sv. Ane v Puščavo. Ta pot ali izprehod, pozimi zelo pripraven za sankanje z Jodla proti Fali ali proti Puščavi, ni nad 3 km dolg.

Cesto, ki nas pelje s kolodvora Sv. Lovrenca na Pohorju, pa lahko prehodiš v 20 minutah. Pot pelje tu vedno ob globoko zarežani, od deroče vode razjedeni strugi Radoljne, sprva položno skozi Rute z nekaj hišami in žagami, nato pa nekoliko strmo visoko nad drvečo Radoljno skozi romantična tako zvana «Vrata» z lepim znamenjem na sivi skali in s krasnim pogledom na karni Su. Ane in na cerkev D. M. v Puščavi.

Za turiste, ki so oddal namenjeni na Pohorje, v prvi vrsti na Klopni vrh, je dostop po tej cesti najkrajši.

S ceste v Puščavi, odkoder povedeta turista tudi dve drugi markirani poti na Klopni vrh, je treba kreniti po mostu čez Radoljno mimo gostilne Kores po zelenem strmim holmcu navzgor skozi smrekovje do kmetije Witzman; od naslednjih kmetij Mavčnik, Čoče in Cebe vedno s krasnim razgledom na vse strani na Pohorje, sv. Boženk, sv. Lovrenc, na Rdeči breg in zlasti naprej omenjeno pokopališče, se začne pot dvigati strmo po severni rebri na Klopni vrh do markirane poti, ki vodi tja s falkskega kolodvora.

D. M. v Puščavi spada s sosodnjim sv. Lovrencom med stare naselbine v tej pokrajini. Listine iz leta 1091. in 1191. imenujejo kraj Radimlje ali Radimlje v «Gozdu» ali v «Puščavi». Prvo ime je izginilo. Ime «Radoljna» še spominja nanj. «Puščava» pa je ostala.

V srednjem veku je bila naselbina last samostana Št. Pavel v labudski dolini na Koroškem, ki je tod naseljeval tudi nemške koloniste iz Bamberg.

Tako turistom, ki gredo na Klopni vrh ali se vračajo iz njega, kakor nedeljskim izletnikom, pa tudi stalnim poletnim gostom bo D. M. v Puščavi vedno nudila mnogo užitka in razvedrila.

311 KAJENJE JE STRUP!

Vsakdo se more igrati odvadi zdravju škodujočega kajenja s našimi «EX» tabletami. Tekom 14 dni preneha kaditi tudi najzastnejši kadilec če je uporabljal «EX» tablete trikrat na dan. So absolutno neškodljive. 1 omot 30 Din in poština. P. polna kura 5 omotov 145 Din franko. Razpošilja po povzetju. «AURORA» Sek. 59, Novi Sad, Željeznička 38.

Na kolodvoru.

— Čemu neki imate vozni red, ko pa pustite ljudi tako dolgo čakati?

— A čemu nam bi bile čakalnice, če bi ne pustili potnikov čakati?

Zdravnik in odvetnik.

— Gospod odvetnik, vaš poklic menda ne dela iz ljudi angelov.

— Seveda ne. To je pridržano vam, zdravnikom.

Na „Pošteli“ na Pohorju

Takega navala planincev in izletnikov kakor letos Pohorje menda še nobeno leto ni imelo. Naskok na izletne in razgledne točke, zlasti k Mariborski koči, ki pa tega planinskega imena ne zasluži, ker je bolj podobna hotelu nego koči, se vrši navadno z različnih železniških postaj. Pa tudi naravnost iz našega mesta mimo vojaškega strelišča mnogi prav radi hodijo na naše Pohorje.

Tu pri vojaškem strelišču med Radvanjem in Razvanjem se Pohorje, njegov glavni greben in razni stranski obronki, obrnjeni proti jugu in severu, stopnjama znižujejo in končno izgine v zelenem Dravskem polju, kakor se potaplja skalnato dalmatinsko obrežje v sinji Adriji.

Deset minut hoda se razprostira nad streliščem lepo zaokrožena planica, obrobjena krog in krog s svetlim gozdom. Na levi nas pozdravlja iz hladne sence sadnega drevja in brajd preprosta kmetska hišica Robnikova, na desno od poti pa nas vabi blizu mrzlega studenca klopica na kratak oddih pred srčkanim znamenjem, okrašenim z živobarvnimi cveticami. To je pri „Habakuku“.

V ostrem, na desno zakrivljenem loku pelje pot od Habakuka skozi globoko razjeden, deloma zelo strmo globačo skozi gozd samo nekaj korakov desno nad tablico, ki kaže pot k Sv. Boženk, to je „pri Vratih“. Tam, ker tu že začenja pot zavijati na levo, je treba stopiti po izhojeni stezi na desno. Tu se začenja „Poštela“. Priporočati bi bilo, da SPD s tablico zaznamuje to mesto.

Takoj opazimo mogočen nasip, sedaj ves porasel z gozdnimi drevesi. ni povsod enako močan.

enako visok ali enako širok in sega od tam, kjer pohorško pobočje gleda proti jugu na Ptujsko polje, do tja, kjer je že nagnjeno proti severni strani in strmo pada v močvirnata tla za Radvanjem. Baš na teh dveh točkah, na svojem južnem in severnem koncu, je nasip posebno masiven in močan.

V polkrogu, ki ga tvori nasip na svojem južnem koncu, kjer se zavije ob južnem pobočju navzgor, leži ravna tratica z globino v sredi, vsa gosto porasla z bujno travo, z mahom in visoko praproto. Tajinstven mir vlada tu. Toda mnogobrojni obiskovalci našega Pohorja, ki v dolgih vrstah, pa tudi posamič drve tod mimo, ne iščejo miru, pokoja in počitka, ampak veselega hrušča in trušča petja in tudi pitja. Tu v Poštelu pa vsega tega sedaj ni več.

Ni čuda torej, da izmed onih tisočev in tisočev, ki hodijo in so že hodili na Pohorje, le malo-kateri pozna ta tajinstveni kotiček naše Pošte.

Razposajeni škrateljčki v zeleni suknjici in s čepico na glavi plešejo okoli tebe, če zadremiš v duhtečem mahu, in te obdare z bogatimi zakladi ali pa ti vsaj pokažejo pot do njih, če si pošten in dobrega srca in te imajo radi. Kajti mnogo bogatih zakladov je tu globoko v zemlji, v strmeh vodnjaku s črno žuborečo vodo zakopanih, saj je bila Poštela mogočna naselbina, trdno gradišče, svetišče je stalo z dragocenimi darili za bogove. Saj so semkaj spravljali naši predniki zlato in srebro in vse svoje zaklade na varno pred krutim Turkom. Celo iz velikanskih zakladov, shranjenih v grobu hunskega kralja Atile, ti radodarni škrateljčki obetajo in obljublajo. Spodaj pod napisom v gozdu pri Habakuku, nad „Poštelo“ na „Gačnikovem“ in na južnem obronku proti Razvanju pa leže grobišča, gomile z darili za sežgane rajnike iz davnih davnih časov, ko so že Ilirci, za njimi Kelti, potem Rimljani in drugi narodi živeli, se borili in umirali na tem pravljicnem mestu. In ko škrateljčki tako veselo plešejo okoli tebe, pridružita se še Bak z vinsko trto in Orfej s svojo pljunko.

Res prijetno je sredi med to veselo družbo dremati tu na Poštelu!

Če pa si malopridnež, če rad kolneš in si hudobnega srca, švigne preko najvišjega grebena temnoresnega Pohorja z neba na drevo nad tvojo glavo ognjen škopnik z brezovo metlo, da te kaznuje. In tedaj vidiš, kako je bilo „Staro mesto“, ki je ležalo tam nekje blizu Betnave, kjer je še danes svet močvirnat, za kazen pogreznjeno v morje, tako da se le potopljeni zvon sliši od časa do časa. Gledati moraš, kako brezsrčni bog Mitras prejema človeške žrtve doli v Petoviji (Ptuj) in tu na Poštelu. Vidiš, kako je bil gospodar na Poštelu zato, ker se je zvezal s Turkom in gospodarjem v Framu proti gosposki, kruto kaznovan z razdejanjem in porušenjem sela Pošte.

Dr. Fran Mišič.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

NOVICE IZ POLJANSKE DOLINE.

Poljane, 6. oktobra.

Vse nas je koncem zadnjega tedna presenčila novica, da je nenadoma na tragičen način preminul v petek zjutraj v Zagrebu France Telban, po domače Košane, trgovec in posestnik na Sovodnju. Pokojnik je bil dober družabnik, odločen naprednjak, član in podpornik vseh naprednih društev, posebno še našega Sokola za Poljansko dolino. Enako je bil zaskrbljen za svojo domačo občino Oselico. Tu je bil več let občinski odbornik in zadnja leta prvi svetovalec ali županov namestnik. Z vso vnemo je delal za samostojno šolo v Novi Oselici, na Savoju. In res je dosegel lepe uspehe z najboljšim upanjem, da dobi ta tako oddaljeni kraj ob državni meji v doglednem času svoje lastno, primerno šolsko poslopje.

Imel je na široko razširjene trgovske zveze. V sili in stiskah je imel za potrebne vedno odprto srce. List „Domovina“ zgubi z njim zve-

stega naročnika in nje širitelja ter priporočevalca v teh krajih. S težko prizadeto družino občutimo izgubo vsi njegovi znanci, somišljeniki in društva v dolini in izven nje. Ohranili ga bomo v najboljšem spominu!

Kakor je prva novica za Oselico hud udarec, je druga za ta hriboviti kraj bolj vesela in občini v ponos. V Stari Oselici, nad Fužinami, se je dosedanja ekskurendna šola — dvakrat na teden — pretvorila v stalno enorazrednico. Za ta šolski napredek se je poleg občanov v Stari Oselici zavzel tudi občinski odbor in brez izjeme vsi krajevni faktorji. Preuredili bodo neko poslopje v učilnico in primerno učiteljsko stanovanje. Res je v hribih, a učitelj(ica), ki pride na to šolo, bo prav lahko izhajal z ljudmi in ne bo slabo zanj.

V nedeljo bodo odkrili v Ljubljani spomenik 120letnice proglasitve naše prve svobode pod Napoleonom. Tudi v Poljanah so se pred 50 leti in še prej kaj dobro spominjali najstarejši ljudje tistih časov in vedeli marsikaj zanimivega povedati o francoski dobi. V Poljanah, prav za prav v Predmostu, se pravi Pri županu zato, ker je bil za tisto dobo od 1809. do 1813. leta pri tej hiši župan ali „mér“, kakor so ga imenovali Francozi. Ker je bila vpeljana civilna poroka, so zaročence oklicevali kakor tudi razglašali druge odredbe s Prodovskega hodnika. Njiva „Na grobeh“ proti Volči ima od tedaj to ime, ker je bilo na koncu njive ob Ločilnici proti Volči ustreljenih nekaj roparjev in tudi francoskih vojakov ter tu pokopanih. Pred več kakor 50 leti je bila tu še vedno nagomiljena zemlja na koncu njive v nekak grob, kar se pa danes ne pozna več. Kako prosto so tedaj ljudje živeli in se kaj hitro privadili novim razmeram, dokazuje tudi to, da so tedaj napravili v poljanskem župnišču pred pustom ples ali bal. In ljudje se niso nad tem nič spotikali. Vse to so še pripovedovali stari ljudje. Pa to nekdanje ustno izročilo je dandanes že popolnoma utihnilo.

Zadnji čas se je v dolini zopet začela govorica o železnici po dolini, odkar so bili o zadevi Ločani v Beogradu. Železnica po naši dolini se je merila že pred približno 60 leti in še pozneje. Takrat je šlo za drugo zvezo s Trstom. Zdaj gre le za lokalno železnico po dolini do Žirov, s katero bi prišlo mesto Škofja Loka v neposredno zvezo. Če jo sploh kdaj dočakamo, je veliko vprašanje. Ker imamo zdaj zvezo s svetom z avtomobili, ki se bo, kakor se sliši, še spopolnila v večkratno na dan. No, kljub temu bi bila železnica še bolj zaželjena, ker je veliko sigurnejša, posebno pozimi, in tudi cenejša.

Imamo prav lepo jesen v dolini. Zadnja slana je napravila nekaj škode le na pozni ajdi. Ta je bila takoj zrela. Vode je pričelo primanjkovati. Potoki so silno usahnili in se posušili. Posebno se to pozna pri obratih ob vodi, na žagah, mlinih in drugih takih napravah. Mnogo teh mora zaradi pomanjkanja vode stati, kar je v veliko škodo. Bolj izdaten dež bi bil prav potreben.

SMRT UGLEDNEGA SLOVENSKEGA GOSPODARJA

Bregana, v oktobru.

Dne 20. septembra se je poslovil od nas za vedno eden izmed onih nepozabnih, za katerim žaluje danes vsakdo, ki ga je poznal, a poznanstvo gosp. Josipa Kalina, veleposestnika, gostilničarja in mesarja v Bregani, sega daleč po Dolenjskem, Štajerskem in Hrvaškem. Poznali so ga stari in mladi, bogati in siromašni, kajti njegov demokratični značaj je bil idealen. Ni poznal preziranja nižjih. Pri njem je bil vsak enak. Za vsakega je imel prijazno besedo, vsakega je znal lepo nagovoriti in s to svojo vljudnostjo si je pridobil simpatije prebivalstva.

Zgubili smo moža, polnega koristnih idej, ki jih je znal stvarno po zrelem premisleku tudi izvršiti. Nikdar se ni prenačil. Bil je vzoren

gospodar, da malo takih, ter si je svoje imetje pridobil s svojo bistroumnostjo in marljivostjo. Bil je vsepovsod zraven, vse je hotel sam nadzirati. Zjutraj na vse zgodaj ste ga že videli na dvorišču, v hlevu itd. Nikdar ni šel k počitku, dokler ni vse pregledal ter našel vse v redu.

Vsak trenutek je znal pokojnik koristno uporabiti. Njegovo geslo je bil: „Naprej!“ Kdor vidi njegovo gospodarstvo, poljedelstvo, lepa poslopja na več mestih, moderne higijenske hleve z lepo številno živino, vzorno vinogradništvo, praktično kletarstvo in drugo, se mora čuditi možu-samouku. Njegova oseba pa ni bila samo na korist njegovi družini, temveč tudi vsej okolici. Marsikomu je znal dobro svetovati, marsikateri gospodar se je ugledal v njem in marsikdo se je v sili zatekel k njemu. Sokolsko društvo v Bregani si že osem let orje svojo sokolsko njivo v njegovi dvorani, ki predstavlja danes sokolsko telovadnico, in jo uživa brezplačno. Kot dober naprednjak je bil član tudi drugih naprednih in koristnih društev.

Kako je bil pokojnik spoštovan, je pričala ona nepregledna veličastna žalobna povorka, ki ga je spremljala na njegovi zadnji poti. Približno 3000 ljudi iz Bregane in okolice, iz Zagreba, Samobora, Brežic, Dobove, Krške vasi, Cerkelj, Rajhenburga in drugih krajev je dalo svojo zadnjo čast popularnemu breganskemu posestniku.

Počivaj v miru, dragi! Potreben si bil res počitka, toda takšnega še ne. Bila je volja usode, kateri se moramo vsi pokoriti. Želimo Ti večni mir in pokoj!

KONJIŠKE NOVICE.

Konjice, oktobra.

Te dni se je pripetil v okolici sirov dogodek. Znan nasilnik Kodrič Franc, hlapec pri Kovšetnu na Skomarjah, je brez vsakega povoda zabodel z nožem spečega zidarja Obrula. Ko je gospodarjev brat Kovše Anton hotel braniti ranjenega Obrula, je nasilnik še tega zabodel v trebuh. Že celo leto je okrog govorilo, da bo gospodarju in bratu že pokazal. Imenovani je bil že večkrat kaznovan zaradi pretefov in težkih telesnih poškodb.

Z velikimi stroški je bila uvedena električna razsvetljava v Konjicah. Na vasi Prévrat, ki tudi spada k trgu, pa še vlada egiptovska tema, ker železnica ne dovoli napeljave elektrovođa preko železniškega omrežja na kolodvoru. Govori se, da tudi kolodvor ne bo dobil električne razsvetljave, kar pa ni verjetno, ker vodi napeljava tik za kolodvorom. Pri jutranjem vlaku in tudi zvečer pri zadnjem vlaku je na vsak način potrebna boljša razsvetljava, kakor nam jo nudijo petrolejke. Pri kolodvoru čakajo zvečer na potnike vozovi na cesti v trdi temi in je res čudno, da se še ni zgodila nesreča, zlasti ker tudi dovozna cesta na kolodvor še nima razsvetljave.

V našem okraju je letos sadje zelo dobro obrodilo, posebno češnje in jabolka. Dan za dnem prihajajo na kolodvor vozovi, napolnjeni z jabolki, ki jih prekladajo v vagone.

SOLNČNI URI SO UKRADLI «GVIHTE».

Škofja Loka, v oktobru.

V gostih oblakih tobakovega dima so sedeli v gostilniški sobi pivci in premišljali, kako pregnati dolgeč, ki se je vselil vanje v mračnem jesenskem somraku. Srečo so imeli, kajti prav takrat je vstopil med nje dobro znani Dorl iz Škofje Loke, ki so ga pivci živahno in dobrotno povabili na kozarec vina, da v njegovi družbi uganjejo kako umno. Prostori so na mah oživel in glasna govorica se je širila skozi okna v starodavne kostanje.

Ze je minil dober čas, ko je resnobnega obraza vstopil gostilničar in dejal: «Ali veste, kaj se je zgodilo? Ravno kar so aretirali nekega tatu, ki je hotel na fari pri Dolencu ukrasti solnčni uri „gvihte“! Ni še prav končal, ko so verni poslu-

šalci hoteli prasniti v krohot, a se takoj vzdržali, ko so opazili vprašujoč in zvedav obraz Dorla. Ta pa je z nekam zateglim glasom dejal: »Ni mo goče!« O, pač, pač, pritrđi šaljivi oštir, »kar hitro stopi, sedaj morajo biti nekje pri mostu — še jih boš lahko videl!« Dorl si v resnici ni dal dvakrat reči. Vzel je klobuk in odhitel, da vidi nepridiprava...

Ne ve se dobro, kakšen je bil konec te zgodbe, ko je spoznal Dorl svojo naivnost; ve pa se, da je na račun soladne ure in njenih ukradenih »gvihtov« vladalo med pivci sijajno razpoloženje.

ZDRAVSTVO

ZDRAVO ZOBOVJE — ZDRAV ŽELODEC.

Marsikdo si je mislil, ko je bral o velikem pomenu žvečenja za prebavo: Saj bi žvečil, ko bi imel s čem! Pred petdesetimi leti bi te, prijatelj, pomiloval, danes bi ti dajal s tem le potuho. Redki so bili nekđaj zobozdravniki, »korna njihova umetnost. Če te je bolel zob, si si ga dal pač izrjaviti pri kovaču, češ, en zob več ali manj, samo da se rešiš bolečin. Toliko časa si jih nosil ruvat, da so ti ostale le gole dlesni in bolan želodec. Danes je stvar povsem drugačna. Zobozdravniki so povsod pri roki in je njihova umetnost na tako visoki stopnji, da ti napravi iz boleče razvaline močan zob, ki ti bo še leta dobro služil, in opremi gole dlesni z umetnim zobovjem, ki ni kaj slabše od onih zob, ki ti jih je dala mati narava.

Je vse lepo, porečeš, a kaj, ko to toliko stane, denarja pa ni! — Kaj tisto nič ne stane, ko nosiš leta svoj želodec od zdravnika do zdravnika, kupuješ draga zdravila, si izbiraš pri hrani, pa hodiš čemern okrog, jezen na ves svet in se nikoli pošteno ne naspíš? Če nimaš zdravih zob, te ne reši nadležnega želodca nobeno zdravilo, niti tisti čudodelni Zeileis ti ne pomore. Ves denar za zdravljenje želodca je zavržen, dokler si ne daš popraviti zobovja, ker želodec ni kriv, če mu namečeš celih krljev. Rad bi zmagal težavno delo, zato dela z vsemi močmi. Kakor te boli od napornega dela roka in ne boš nad njo godrnjal, tako je tudi tvoj želodec boleč le zaradi prevlekega napora in le nespametnik bo valil odgovornost za bolečine na ubogi želodec. Edina pomoč je tu mogoča. Olajšaj delo želodca s tem, da urediš svoje zobovje, da bo dobro premlelo hrano. Pomisli samo primer, kako težko je sleme pri stiskalnici (preši). Ko obesi še težak kamen na koncu, poka in stoka v hrastovem gnezdu. Pa vloži celega grozdja, čigar mehke sočne jagode z lahkoto zmečka novorojenček! Zas'onj boš pritiskal, da bo pokala hrastovina, zastonj boš podstavljal pod dulec prejemač. Vsa silna moč ne more iztisniti iz mehkih jagod sladkega soka. V mlin mora prej grozdje, da se dobro zmečka. Česar ne zmorejo desetine stotov moči, vendar ne boš nespametnik zahteval od reve želodca!

Slab pa je gospodar, ki čaka s popravkom strehe tako dolgo, da spere celo ostrešje. Tako moramo tudi pri zobeh gledati že zmalega, da jih obvarujemo pred gnitjem. Kaj pa škodi v prvi vrsti zobovju? Če natančneje pogledamo zob, vidimo, da je zobna kost prevlečena s svetlo, trdo prevleko, ki prav sliči lošču pri emajlirani posodi. Vsaka nagla sprememba toplote povzroča pri tej posodi razpokline v lošču. Prav tako nastanejo zaradi prevročih, posebno pa premrzlih jedi v zobnem emajlu fine, prostemu očesu nevidne razpoke. Največji sovražnik v tem pogledu je sladoled, ki se žalibog zadnja leta tudi na kmete širi. V take razpoke se naselijo razne bakterije, ki jim je zlasti sladkor zaželjena hrana. Zato se po vsej pravici trdi, da sta sladoledar in slaščičar tista človeka, ki vedno skrbita, da zobozdravniku ne zmanjka posla. Da niso naši zobje klešče za trenje orehov, lešnikov itd., ve dobro vsak, vendar pa malokdo vpošteva.

Kakor sem že omenil, se rade naselijo med zobovjem take bakterije, ki povzročajo gnitje, in

Med 7 prednostmi ena :

Velik kos

in vendar najčistejše, najžlahinejše jedrnatilo milo. — Zraven tega priročno in tako izdatno, da je za rabo res najcenejše

Schichtovo Terpentinovo Milo

to na ta način, da razkrajajo ostanke jedil in se tako tvorijo razne kisline, ki razjedajo zobovje. Glavni pogoj za preprečenje razdiralnega dela teh bakterij je ta, da jim odvzamemo hrano. To je prav lahko doseči, če si operemo s krtačico po vsaki jedi usta vseh ostankov. Dolga leta so smatrali na kmetih zobno krtačico za nepotrebno stvar, ki je le za gospodo. Danes pa je v tem pogledu sicer že mnogo bolje, a je še vedno premalo razširjena ta cenena, a vendar tako dragocena stvarica. Zobna krtačica je zlat ključ, ki varno zaklepa z ohranitvijo zob tvoj največji zaklad — zdrav želodec.

Ko kupuješ krtačico, izberi rajši trše in krepko odrgni ne le zunaj in znotraj zobe, temveč tudi dlesni, ker s tem povzročiš boljšo prekrbo le-teh s krvjo in s tem boljše prehrano in

trdnjše zdravje zob. V izpiralno ustno vodo deni na kozarec ščepec soli ali kavno žličko finega špirta.

Če pa zapaziš najmanjše bolno mesto na zobu, nikar ne odlašaj in ne čakaj, da ti bo ukradla grozna bolečina cele noči in boš pozneje celo ob zob, temveč pojdi k dobremu zobozdravniku, da ti ga brzo popravi. Ker pa sami destikrat ne najdemo bolnega mesta, je najpametneje, da si pustimo vsakega pol leta pregledati pri zobozdravniku tako dragoceno napravo naših zob. Čim prej greš k zobozdravniku, tem ceneje je, odlašanje te stane le nekaj bolečin, mnogo denarja in noben umetni zob ne more tvojega lastnega popolnoma nadomestiti. Ne izgovarjaj se, da nimaš denarja! Pritrgaj si drugod in naloži najvarnejši in najboljši zaklad v svoje zobe. Bodi kakor pameten gospodar, ki ne pušča v nemar

svoje strehe, temveč izmenja na gotov čas vsako počeno opeko in mirno spi sredi deževne noči, ko streže nemaren sosed na podstrešju deževnico v škafe in bi bil komaj pod dežnikom na peti varen poplave. Čuvati zdravje je lahko, lahko-miselno zapravljenost spet pridobiti pa je težavna in draga pot.

Med. univ.

Dr. Martin Herman

specialist za zobne in ustne bolezni

Ordinira dnevno od 8 do 12 in od 2 do 6

v Žalcu (bivša Kodretova hiša)

ŽENSKI VESTNIK

SHRAMBA ZA JEDILA.

Jedilna shramba ali, kakor pravimo po starem, «špaiza», to je zelo važna zadeva v vsakem gospodinjstvu. Vsekakor je to poleg kuhinje za gospodinjstvo najpotrebnejši prostor in gospodinja, ki nima jedilne shrambe, je pomilovanja vredna reva.

Redkokdaj pa najdemo po manjših, zlasti po starih domovih tako shrambo, ki bi zaslužila ime «jedilna shramba». Po navadi je to kaka luknja, kamor se spravlja vsa ropotija, obenem služi tudi za shranjevanje jedil, kar seveda ni na čast snagi v hiši in tudi za zdravje ni dobro.

Jedilna shramba pa je kakor rečeno nič manj važen prostor v hiši kot vsak drugi in kdor si postavlja hišo, naj gleda na to, da bo dobila v hiši tudi taka shramba primerno mesto, in sicer najboljše tik zraven kuhinje. Ta shramba pa ne sme biti temna in vlažna luknja, ampak svetla, suha in tudi dovolj zračna čumnata. Imeti mora dosti veliko okno, ki ga je treba gosto zamrežiti, da ne morejo prihajati noter muhe in drug mrčes. Gosta mreža naj bo tudi za to, da je okno vedno lahko odprto, razen ob preveliki vročini ali prehudem mrazu.

Shramba pa naj bo urejena tako, da gospodinja lahko spravi notri vsakovrstna živila brez skrbi, da bi se pokvarila. V strop shrambe naj bo zabitih več kavljev, da tam lahko obešaš prekajeno meso, špeh, klobase in druge take jestvine, ki morajo biti vedno kolikor mogoče na zraku, da se dlje časa ohranijo, oziroma da se ne pokvari. Ravnotako naj bo na zraku tudi čebula in česen, sicer rada splenita.

Police naj bodo pokrite vedno s čistim papirjem. Če pa imaš posebej omaro za jedila, ki ima zamreženo lino, moraš to omaro vseeno vsaj enkrat na dan prezračiti, in če imaš predale za moko in slična živila v omari, moraš te predale vsaj vsako pomlad in jesen dobro zribati in posušiti.

Iz predala potroši vedno vso moko, preden ga napolniš z drugo svežo moko in prazni predal prej dobro iztrkaj in zbrši, ker se je lahko zaradil notri kak črv, če je bila moka dlje časa v predalu.

V jedilni shrambi ne smeš nikoli postavljati toplih jedil, ampak vsako jed prej shladi, preden jo postaviš v shrambo. Ako je shramba poleg kuhinje, jo vedno skrbno za seboj zapiraj, da ne uhaja noter kuhinjska sopara, kar ti lahko marsikaj pokvari. V shrambi je namreč vedno, zlasti pa pozimi, hladneje kot pa v kuhinji in če niso vrata do kuhinje dobro zaprta, se stene spotijo in to povzroča plesnobo tudi na shranjenih jestvinah.

Tla v shrambi je seveda tudi treba večkrat poribati, pri čemer se pa morajo dobro posušiti, da ne povzročajo vlage v shrambi. Enkrat na leto vsaj pa je treba jedilno shrambo temeljito pospraviti, iznesti vso opravo ven na zrak, zbrsati, če je kje kaj plesnobe in če so stene počrnele, jih znova pobeliti. Snažna shramba je kakor snažna kuhinja podlaga za zdravje družine v hiši.

Za kuhinjo

Rezanci z zdrobom. Naredi testo iz pol litra fine moke, četrt litra zdroba, enega jajca, malo soli in vode. Zamesi kolikor moreš trdo testo. Dobro ga ugneti, razdeli v dva hlebčka in razvaljaj za nožev hrbet na debelo. Ko se testo osuši, ga razreži na navadne široke rezance. Daj jih kuhati v slan krop kakih deset minut, na kar jih odcedi in zabeli z drobtinami, ki si jih zarumenila na masti.

Makovl štrukelj. Naredi navadno vlečeno testo. Med tem ko testo počiva, pripravi tale navdev: Dve pesti suhega maka stolci, ga skuha na treh osminkah mleka, da je gost. Nato ga shladi in hladnemu primešaj dva rumenjaka, štiri žlice smetane, po okusu sladkorja in sneg dveh beljakov. Nato razvleci testo in pomaži z navdevom, potresi še malo krušnih drobtin, nato zavij skup v štrukelj, položi na prtič, zavij, poveži z vrstico in kuhaj v slanim kropu. Ko je kuhano, razreži štrukelj na deski na poljubne kose in zabeli z drobtinami, ki si jih zarumenila na masti ali maslu.

Ocvrti krompirjevi cmočki. Pretlači skozi sito 30 dek kuhanega krompirja, dodaj 7 dek sirovega masla, dva rumenjaka, žlico smetane, malo sladkorja, četrt litra moke in malo osoli. Vse to dobro zmešaj in stepaj. V kozl razbeli mast in devaj z majhno žlico male cmočke na mast in jih lepo rumeno ocvrti. Ocvrte potresi še malo s sladkorjem in jih daj na mizo.

Ocvrta jabolka. Kisla jabolka olup, jih razreži na prst debele plošče, ki jim iz srede izreži pečke, in jih polij z vinom. Na krožniku dobro stolci tri jajca. Nato povaljaj vsako ploščico v moki in nato še v raztepenem jajcu ter ocvrti na vroči masti ali maslu. Ko se je zarumenilo na eni strani, obrni še na drugo stran. Ocvrta jabolka poklada v skledo, jih potresi s sladkorjem in daj na mizo kot priboljšek h kosilu.

Praktični nasveti

Madeže od kave spraviš iz obleke s tole mešanico: 18 delov vode, 1 del amonijaka (salmijaka) in 2 dela glicerina. S tem pomoči madež in ko se posuši, ponavljaj, dokler madež ne izgine. Po preteku 12 ur zlikaj obleko, pokrito s čisto krpo. Če pa madež še ni izginil, tedaj raztopi 50 gramov soli v litru vode in s tem izperi madež. Ako je madež od bele kave, ga namoči z glicerinom, izperi v čisti vodi in potem zlikaj narobe. Glicerin popije maščobo mleka in česlovino kave.

Izvrsten gnoj za vrt je cestno blato, ki ima še to prednost, da je poceni. Kakor se pri nas še mnogo gnojilnih snovi brez koristi pogubi, tako je tudi s cestnim blatom. Cestno blato, zlasti po vaških potih, je veliko vredno. Ako cestno blato skrbno zbiramo, mešamo na kompostu, ali ga kar naravnost s prstjo zmešamo, dobimo gnojilo, ki je za mnoge zelenjave in cvetlice dosti bolj hranljivo nego hlevski gnoj. Razumna vrtnarica naj torej skrbno uporabi cestno blato za gnoj, ako ga le ima pri roki.

Kako preženemo mravlje s sadnega drevja. Zdaj ko je sadje zrelo, a še ne obrano, nam delajo veliko škodo mravlje, ki se spravijo na vsak sad, najrajši pa na zlahtno sadje. Ubravimo se mravelj, če namažemo deblo blizu tal za ped na široko z lanenimi oljem in sajami. Mravljam to smrdi in ne lezejo na drevo.

ZANIMIVOSTI

KNJIGA O «SVETEM VRAGU» IN NJEGOVH RAZUZDANOSTIH.

Ime meniha Rasputina je znano po vsem svetu. Kako je ta mož prav za prav živel? Bil je na ruskem dvoru najožji zaupnik carja in posebno še carice, ker je baje imel neko čudno moč nad

bolehnim carjevičem. Svojo veljavo je Rasputin strašno zlorabljal in vse se ga je balo, ker je pri carju dosegel, karkoli je hotel. Končno je Rasputina ustrelil knez Jusupov in ga vrgel v vodo. Kmalu nato je izbruhnila velika ruska revolucija, katere je bil v marsikaterem pogledu kriv tudi dvorski zloduh Rasputin.

Po svetovni vojni se o Rasputinu zelo mnogo piše. Pravkar je izšla pod naslovom «Sveti vrag» v Nemčiji zopet knjiga o njem, ki vzbuja splošno zanimanje. Pisec Müller opisuje poleg drugih nepetih prizorov iz Rasputinovega življenja tudi početje tako zvane hlistovščine, ruske kmetske sekte, ki izvira iz 18. stoletja in ki je imela svojega mužika — boga, 12 apostolov, preroke in prerokinje, pa se je za časa Rasputina izpremenila v nekako divjo družbo oboževalcev nagote. Rasputinovo posvečenje v skrivnosti te sekte je bil baje največji in najodločilnejši dogodek njegovega življenja. Na lastne oči je baje videl kmečke izbe, samostanske celice in skednje, v katerih so se mužiki in njihove žene izpreminjali v bogove in boginje. Müller opisuje razuzdanosti te čudne verske sekte takole:

Zborovanja hlistov so se vršila ob sobotah zvečer po kmečkih bajtah pri zaklenjenih vratih in zastrti oknih. Člani sekte so sedeli na klopih, moški na desni, ženske na levi strani. Sredi izbe sta sedela za mizo mož in žena in vsi so bili prepričani, da sta polna milosti božje. Misterij se je pričel s petjem, ki je izražalo hrepenenje sektantov po nebeškem kraljestvu. Naenkrat je postalo petje glasnejše, sektanti so se slekli in oblekli bele srajce, potem so pa prižgali 12 sveč in petje se je nadaljevalo. Končno so nekateri vstali in se začeli vrteti v krogu. Pridružili so se jim drugi in začel se je divji ples.

Ko je dosegla omotičnost višek, so začutili ljudje nad glavami mahanje kril Sv. Duha in potem se je izpremenilo vse posvetno v nebeško. Klop, miza, stoli in vsa izba je postala «barka pravičnih» in sektanti so odjadrali po razburkanem morju prosvetnega življenja v kraljestvo blaženosti. Kmet in kmetica za mizo sta se izpremenila v Kristusa in Marijo in vodila sta nebeško barko v nebeško kraljestvo. Tedaj se je izpolnila beseda in znova se je zgodil čudež. Vsemogočni Gospodov duh je postal meso in sektanti so navdušeno kričali, da jih je obsenčil Sv. Duh. To so ponavljali tako dolgo, da so omagali.

Ples je bil končan, božji krmar je vstal, začel je nekaj jecljati in obraz se mu je spačil v jok ali smeh. Samo sektanti so razumeli njegovo jecljanje, samo oni so vedeli, da govori iz njega nedolžen človek, ki je postal znova dete. Potem se je znova pričel ples in sicer tako divji, da je pot kar lil s plesalcev. Kar so se med divjim plesom božji ljudje slekli do pasu in stopili po vrsti k «preroku», ki jih je bičal v znak, da se je naselil v Adamovo telo nov človek. Po bičanju so se sektanti znova zasukali v divjem plesu in slekli tudi srajce. Ugasnili so luči, žene so planile k možem in jih začele strastno objemati. «Božji» ljudje so se valjali po tleh ter se parili ne glede na starost in sorodstvo. Šele v tej divji opojnosti utihne lastna volja, kajti v pregrešni nasladi pride do veljave samo volja nevidnega duha.

Grigorij Jefimovič Rasputin, razuzdan, obenem pa pobožen ruski mužik, je baje pri teh razuzdanostih spoznal pravi smisel «skrivnosti», češ, da gre za preporod človeka potom greha. Šele v krogu te sekte je spoznal, da doseže pravo notranje življenje samo oni, ki zdrami v pregrešni nasladi sebi starega človeka, se bori z njim in ga z grehom usmrti, da lahko potem preživi vse strasti. In tako je prišel Rasputin do zaključka, da vodi pot pokore preko naslad in da je treba izprazniti čašo ljubavne opojnosti do dna, če hoče biti človek zveličan.

× 70letni slepec izpregledal. V enafnsedemdesetem letu je ameriški farmar Tosnah Pomeroy prvič videl sonce, odkar je kot dveletni

otrok po hudi mrzlici izgubil vid. Njegovi starši so z oslepelim otrokom hodili od zdravnika do zdravnika, vendar ni nihče mogel pomagati. Tako je otrok ostal na farmi v bližini Bridgewaterja in tam slep dočakal 70 let. Nedavno mu je njegova nečakinja brala iz časopisa o novem načinu zdravljenja, ki ga je iznašel neki zdravnik za očesne bolezni. Starček je takoj sklenil, da bo napravil še zadnji poskus. Zrtvoval je vse svoje prihranke za potovanje in stroške operacije. Poskus se je posrečil in želja slepca se je izpolnila — starček je zopet videl.

× V Rusiji ima leto 73 tednov. Kakor poročajo iz Moskve, je 25. septembra izšel dekret sovjetske vlade, glasom katerega stopa s 1. oktobrom v veljavo nov koledar v Rusiji. Po odredbah tega dekreta ima sovjetski teden samo pet dni. Leto se torej deli na 73 tednov in ne kakor dosedaj na 52. V vseh delavnicah, tovarnah, uradih in šolah bodo delali odslej naprej samo štiri dni, a peti dan bo odmor. V novem sovjetskem koledarju torej ni več nedelje. Vsi ostali dnevi odmora in cerkveni prazniki so ukinjeni. Praznujejo se samo še 1. maj kot praznik dela, 7. novembra kot obletnica proletarske revolucije in 22. januar kot obletnica Leninove smrti. Ruski inženjerji in ekonomisti trdijo, da se bo s to novo razdelitvijo časa zelo dvignila produkcija. Ravno tako se bo s tem zboljšalo zdravje delavstva, ker bo imelo namesto 54, 73 prostih dni. Z druge strani pa se delovni čas podaljša za 30 minut. Govori se dalje, da bo vlada ukinila tudi došedanja imena za dneve tedna in da se bodo dnevi imenovali po številkah, dan številka 1, dan številka 2 itd. do številke 5. Bomo videli, kako se bo vsa stvar obnesla.

× Tisoči in tisoči milijonov Din za ženska lepota. Neki londonski statistik je izračunal, da ženske na Angleškem v enem letu izdajo 65 milijonov funtov (1 funt = 276 dinarjev) za razna lepota. Ta ogromna vsota je za 10 in pol milijona funtov višja kakor vsota, katero izdajo možje za vožnje po železnici in za vzdrževanje avtomobilov. Za barvila za ustnice, za puder in za vodo za lase porabijo letno 50 milijonov funtov (13.800.000.000 Din), medtem ko stane trajno kodranje las »samo« 2 milijona funtov. Umivanje las in striženje požre na leto 12 milijonov funtov.

× Dvakrat je umrl. Na Bavarskem je umrl pred kratkim 67letni tesarski mojster Franc Stocher, ki more reči o sebi, da je umrl dvakrat. Pred 45 leti je bil namreč po težki operaciji prenešen kot mrtev v mrtvašnico splošne bolnice. Tu so ga položili med dva mrtveca in opravili že pogrebne molitve. Ali Stocher ni bil mrtev. Bil je pri polni zavesti in je slišal vse, kar so delali okoli njega, le ganiti se ni mogel, ker ga je prijel popoln krč. K sreči je bil navzoč neki mlad zdravnik, ki nikakor ni hotel verjeti v njegovo smrt. Zaradi njegovega prizadevanja je nato znameniti zdravnik Nussbaum poskusil vse mogoče poskuse, da bi Stocherja zoper oživil in nazadnje so bili ti poskusi tudi uspešni. Stocher je oživel in živel nato še 45 let. Zdaj je torej drugič umrl.

× Nenavaden samomor z dinamitom. Nedavno se je ponoči vračal trgovski sin Anton Pitrocha s svojo ljubico Hedvigo Jurečkovo s plesa v Javorku na Moravskem domov. Za varjo je fant nenadoma strastno objel dekleta in zaklical: »Zbogom, Hedviga, zbogom!« Potem si je prižgal cigareto in naenkrat je nastala silna eksplozija. Pitrocha je namreč imel v ustih dinamitno patrono, v cigareti pa zažigalno vrvico. V hipu, ko je dinamitna patrona eksplodirala, je Jurečkovo krepko držal z obema rokama. Dekle seveda ni slutilo, kakšne namene ima fant. Po eksploziji se je Jurečkova onesvestila in ko se je čez nekaj časa zavedla, je zagledala pred seboj strahovito razmesarjeno fantovo truplo. Dinamitna patrona je odtrgala fantu glavo in jo vrgla daleč proč. Od strahu je dekle znova omedlelo

in šele zjutraj so jo našli ljudje ob razmesarjenem truplu njenega fanta. Prepeljali so jo v bolnico, kjer bo morala ostati dolgo, ker je zapustila eksplozija tudi na nji težke posledice. Pitrocha je hotel z ljubico na oni svet, ker mu roditelji niso dovolili poročiti se z njo.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Potrpežljivost.

«S potrpežljivostjo in vztrajnostjo se na svetu lahko vse naredi.»
«Nezmisel! Ali morebiti moreš s pomočjo potrpežljivosti in vztrajnosti nesti vodo v situ.»
«Seveda lahko!»
«Sem zelo radoveden, kako.»
«Treba je le, da potrpežljivo in vztrajno čakam na trenutek, ko bo voda zmrznila.»

Pošten obraz.

«Ali misliš, da mi bo Janez posodil denar na moj pošten obraz?»
«Mogoče. Ampak svetoval bi ti, da potisneš klubuk precej globoko na obraz.»

Bi raje proč vzel.

Sodnik: «Obtoženec, ali imate k sodbi še kaj pridejati?»
Obtoženec: «Ne, nasprotno, jaz bi raje kaj proč vzel.»

Srečen zob.

Ona: «Danes sem si dala izdreti zob.»
On: «Srečen zob!»
Ona (jezno): «Zakaj praviš, da je zob srečen, če te smem vprašati?»
On: «Ker ni več v bližini tvojega jezika.»

Zaradi reklame.

«Natakar, zakaj je pa danes porcija trikrat manjša kakor včeraj?»
«Kje ste pa včeraj sedeli?»
«Tam pri oknu.»
«Čisto v redu, gostje pri oknih dobivajo vedno večje porcije — zaradi reklame.»

Dober svet.

Žena: «Gospod zdravnik, ali mi morete svetovati, kako naj odpravim svojemu možu govorenje v spanju?»
Zdravnik: «Najboljše sredstvo bo, če mu podnevi pustite malo do besede.»

Vsiljiv berač.

Gospodinja: «Nesramnež, že petič vas vidim danes pred seboj!»
Berač: «Res je, gospa, ampak od tega, če me samo vidite, nimam ničesar.»

Prepočasi spi.

Gospa: «Ste že zopet prepozno vstali, ker je v kuhinji vse v neredu. Kako je to, da se vam to tako pogosto pripeti?»
Služkinja: «Ne vem, gospa. Najbrže spim prepočasi.»

Vsak po svoje sodi.

Polica, ki zasleduje zločinca, potepuhu: «Ali niste videli nobenega sumljivega človeka?»
«Razen dveh policajev nobenega.»

V kuhinji.

«Kako je mogoče, Marička, da sem včeraj zopet videla v kuhinji vojaka?»
«Prav lahko, milostiva, najbrž ste gledali skozi luknjico v ključavnici.»

Le počasi.

Potnik prihiti zjutraj ob pol sedmih čisto brez sapa na kolodvor neke male železnice in vpraša postajnega načelnika, če je še čas za vlak v Hraštovo.

«Potem vam pa ni treba tako teči, je še dovolj časa.»

«Hvala Bogu, bal sem se že, da bom zamudil. Kdaj pa odpelje vlak?»

«Jutri zjutraj ob četrtem na sedem.»

Kdo je najbolj vpil.

Mati je bila v mestu. Ko se je vrnila, ji je pripovedoval oče, da so bili Jelko, Ana in Franc zelo glasni in da jih je moral kregati. Mati je takoj poklicala otroke k sebi.

«Lepe stvari slišim. Torej ste kričali. Pri-
znajte mi, kdo je najbolj vpil?»

«Oče!» so vzklili vsi trije obenem.

Sedeti mora.

Ravnatelj kaznilnice obiskuje celice svojih »gostov«. Ko je vstopil k nekemu težkemu zločincu, ta nasproti predpisom ni vstal.

«Vi morate vstati,» je dejal ravnatelj, «če pridem k vam.»

«Oho,» je odvrnil jetnik, «od kdaj pa, jaz sem vendar obsojen na »sedenje«.

Pri odvetniku.

«Kaj vam je dejal dolžnik, ko ste predložili račun?»

«Poslal me je k vragu.»

«In kaj ste storili?»

«K vam sem prišel.»

Trmasta hčerka.

«Rad bi zasnubil vašo hčerko.»

«Že prav. A kaj pravi ona?»

«Privolila bi, če bi vi nasprotovali.»

Listnica uredništva

Nujne dopise smo takrat uvrstili med domače novosti, vse drugo pa pride prihodnjič na vrsto.

Polana. Prosimo, da se večkrat oglasite!

**Najuspešnejše sredstvo
za rejo domače živali je
brezdvomno**

MASTIN

ki pospešuje rast, odebilitet in omastitev domače, posebno klavne živine. Jasen dokaz neprecenljive vrednosti Mastina so brezštevilna zahvalna pisma! Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din. LEKARNA TRNKOCZY (zrav. rotovža), Ljubljana 66.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglasi, dopisovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročilu.

Oglasni oddelek »DOMOVINE«, Ljubljana, Prešernova ulica št. 4.

Telefon št. 3492.

Ne obupajte!

akoimate vložka v hranilnici, kajti to je mnogo manj neprijetno, kot čeimate posteljinega vložka, 281 ki ga dobite najceneje pri

Fr. Stupiel, v Ljubljani, Gosposvetska cesta št. 1. Istotam dobite tudi kopalne banje, klozetne garniture, vzmeti za modroče, morsko travo, žimo in vso železnino.

Redkost!

Naprodaj je približno dva joha velika njiva, ležeča ob državni cesti tik trga Sv. Vida pri Ptuj, pripravnost za davo posloplja ali za lesno industrijo. — Kupec naj se zgleda pri J. Vidovitu, Pobrežje 82, Sv. Vid pri Ptuj. 311

Kadar se pripravljate na žehto

ne pozabite, da Vam bo pri tem najboljši sodelavec

terpentinovo milo GAZELA

Polepšanje polti tekom 24 ur

je dosegla po zahvalnem pismu gospa dr. L. z po zdravniških priporočeno lepotno kremo »EROS«.

Obilo pismenih priznanj. Ako je Vaš obraz skrašen od mozoljev, sojedcev gub ali drugih motitev polti, jih lepota kremo »EROS« takoj odpravi, sicer vrnemo denar. 1 lonček Din 14, trije lončki Din 45.— 310

Dr. Nikol. Kemény, Košice, poštni predal 12/E 2 CSR.

kupuje tudi:

fižol, deteljico, laneno in konopelno seme ter druge deželne pridelke.

NERVOZNI

nervoznim, nemočnim, izčrpanim.

Da bi se osvobodili slabosti, izčrpanosti, prezgodnjih boleznih, včasih celo prezgodnje smrti je neobhodno potrebno takoj spočetka čistiti svoj organizem izstrupov, katere skupno s hrano prinašamo (mokračna kislina, urati in dr.), ravno tako pa je treba ojačevati in oživljati njegovo moč z energijotvornimi fermenti, vzeti od mladostnih živali, kakor je »KALEFLUID« D. Kaleničenka.

»KALEFLUID« je potreben vsem brez izjeme, kateri so izčrpani po raznih boleznih, slabi prehrani, ali boleznih telodca, napornem fizičnem ali duševnem delu, težkih duševnih porrtostih, prekomernih telesnih ali duševnih ekscesov i. t. d. »KALEFLUID« je večkrat odlikovan na raznih razstavah v Parizu, Londonu, Bruslju, Firenci in Rimu s 5 Grand Prix in 5 velikimi zlatimi kolajzami.

Brezplačno in franko pošljemo popis, kateri vas seznani z novim načinom obnavljanja in jačanja ovesle moči, zdravja in delovne sposobnosti. Obrnite se:

Beograd, Molerova 27; Miloš Marković.

»KALEFLUID« se dobi v vseh boljših drogerijah in lekarnah vsakega sveta, pošlje se tudi po povzetju.

Glavna direkcija francoskega društva »Kalefluid« D. Kaleničenka, Pariz, Pigalle, 5. 295

Izdaja za konzorcij »Domovina« Adolf Ribnikar.

Zahtevajte brezplačni

CENIK

14 dni na poskušnjo, ako ne ugaja se vrne denar.

Elegantna

plitka, dobra in cenena ura

Din 99.—

gletno jamstvo.

Enaka ura v boljši izdelavi

Din 120.—

gletno jamstvo. 243

A. Kiffmann, Maribor 143-c

Razpošilja se le proti povzetju

Dvokolesa najboljših svetovnih znamk v veliki izbiri, zelo poceni. Najnovejši modeli otroških vozičkov od preprostega do najfinejšega, in igračni vozički v zalogi. Več znamk šivalnih strojev najnovejših modelov, deli in pnevmatika. - Ceniki franko. - Prodaja na obroke.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov

Ljubljana, Karlovška cesta šte. 4.

BOLNIKI, čitajte!

Ravnokar je izšla razjasnitev! V tej razpravi dolgoletna izkušnja o razlogih, postanku in zdravljenju živčnih bolezni. To odlično zdravilo pošljemo vsakomur, ki ga pismeno zahteva od spodnjega naslova.

Na tisoče zahvalnih pism dokazuje nenadomestljiv edini uspeh neumornega in vestnega preiskovanja za dobrobit bolnega človeštva. Kdor pripada

veliki množici živčno bolnih,

kdor trpi na raztresenosti, temobi, slabem spominu, nervoznem glavobolu, jezi, motenju prebave, prevelikih skrbi, bolečin v zglobovih, splošne ali delne telesne slabosti ali od drugih brezštevilnih pojavov,

mora zahtevati mojo knjižico utuhe!

Kdor jo pazljivo prečita, pride do resničnega spoznanja, da obstoji enostavna pot, ki pelje do zdravja in tihijske radosti!

Ne čakajte, temveč pišite še danes!

E. PASTERNAK, Berlin S. O.

Michaelkirchplatz Nr. 13. Abl. 321. 160

NOVOST!

Električne svetilke vseh vrst, lestenci, žarnice, električni kuhalni aparati, likalniki etc.

Radio aparati in sestavni deli! Dospela zaloga najnovejše in najmodernejše izbere

„ELEKTROINDUSTRIJA,“ družba z o. z., Ljubljana, Selenburgova 3 in 6. Telef. 2314

Vrečuje Filip Omladič

Za Narodno tiskarno Fran Jezeršek

Prvovrstna glasbila

direktno iz

TVORNICE

odn. tvorn. skladišča.

Veliki ilustrirani

CENIK

dobite zastoni! Zahtevajte ga pri največji razpošiljalnici glasbil v Jugoslaviji

MEINEL & HEROLD

Tovarna glasbil, gramofonov in harmonik **PODRUŽNICA MARIBOR št. 104 B**

Violine od 95 Din nav.

Tambure „ 98 „ „

Mandoline „ 136 „ „

Trube „ 505 „ „

Gramofoni „ 345 „ „

Ročne harmonike

od 85 Din nav.

Domačo aid, ječmen, pšenico, proso kupuje po najvišjih cenah tvrdka

A. VOLK v Ljubljani

Resljeva cesta št. 24

Živinorejcem

priporočamo zanje jako koristno knjigo

Prva pomoč

ponesrečenim živalim.

Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena

je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravlila obkladki, masiranje, drgnjenje, o načinu, kako se žival prilis, da je mirna, o dviganju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v raznih slučajih nagle obolesi, kot pri poškodovanju rogov, poškodbi kopita in zakovanju, pri prisku med parklji, opeklini, streli, zlomu kosti, zvrtju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vime, driski, zaprtju, koliki, napenjanju goveda in ovac, pri tujih pred-

metih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zadušitve, zastrupitvi, ozebljenju, postopanju s popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo.

Knjiga, ki velja s poštino vred Din 36-50, se naroča

v knjigarni Tiskovne zadruga v Ljubljani

Prešernova ulica 54 (nasproti glavne nošte)